

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

**Promocijas darba
kopsavilkums**

**Summary of
Doctoral Thesis**

Velga Polinska

**VIEGLĀ VALODA
LATVIEŠU VALODAS
PAVEIDU SISTĒMĀ**

**EASY LANGUAGE
IN THE SYSTEM OF
LATVIAN LANGUAGE VARIETIES**

Rīga 2026

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

HUMANITĀRO ZINĀTŅU
FAKULTĀTE
LATVISTIKAS UN BALTISTIKAS NODAĻA

Velga Polinska

VIEGLĀ VALODA LATVIEŠU
VALODAS PAVEIDU SISTĒMĀ

PROMOCIJAS DARBA KOPSAVILKUMS
zinātniskā doktora grāda (*Ph. D.*) iegūšanai
humanitārajās un mākslas zinātnēs
valodniecības un literatūrzinātnes nozares
vispārīgās valodniecības apakšnozarē

Rīga 2026

Promocijas darbs izstrādāts Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātē Latvistikas un baltistikas nodaļā laika posmā no 2022. līdz 2025. gadam.

Šis darbs izstrādāts ar Eiropas Sociālā fonda projekta “LU doktorantūras kapacitātes stiprināšana jaunā doktorantūras modeļa ietvarā” atbalstu (Nr. 8.2.2.0/20/I/006).

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Šis darbs izstrādāts ar projekta “Latvijas Universitātes iekšējā un ārējā konsolidācija” Nr. 5.2.1.1.i.0/2/24/I/CFLA/007 atbalstu.

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

Darbs sastāv no ievada, četrām nodaļām, nobeiguma, tēzēm, literatūras un avotu saraksta un diviem pielikumiem.

Darba forma: disertācija valodniecības un literatūrzinātnes nozarē latviešu vispārīgās valodniecības apakšnozarē.

Darba zinātniskā vadītāja: profesore, vadošā pētniece *Dr. habil. philol. Ina Druvietē*.

Darba recenzenti:

- 1) profesore *Dr. philol. Indra Karapetjana*;
- 2) profesore *Dr. philol. Linda Lauze*;
- 3) asociētais profesors, vadošais pētnieks *Dr. philol. Jānis Veckrācis*.

Promocijas darba aizstāvēšana notiks 2026. gada 3. februārī plkst. 16.00 Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātē, Visvalža ielā 4a, 402. telpā, Rīgā, Latvijas Universitātes Valodniecības un literatūrzinātnes un mūzikas, vizuālo mākslu un arhitektūras nozaru promocijas padomes atklātā sēdē.

Ar promocijas darbu un tā kopsavilkumu var iepazīties Latvijas Universitātes Bibliotēkā Rīgā, Kalpaka bulvārī 4.

LU Valodniecības un literatūrzinātnes

un mūzikas, vizuālo mākslu un

arhitektūras nozaru promocijas

padomes priekšsēdētāja _____ / *Dr. philol. Ausma Cimdiņa* /

padomes sekretāre _____ / *Dr. philol. Iveta Narodovska* /

© Velga Polinska, 2026

© Latvijas Universitāte, 2026

ISBN 978-9934-36-510-2

ISBN 978-9934-36-511-9 (PDF)

ANOTĀCIJA

Promocijas darba mērķis ir noteikt vieglās valodas vietu latviešu valodas paveidu sistēmā. Viegļās valodas pētniecība Latvijā sāka pavisam nesen, attieksme pret to mēdz būt noraidoša, jo īpaši tāpēc, ka robežas starp dažādiem valodas vienkāršošanas veidiem un lietojuma kontekstiem aizvien ir izplūdušas.

Vieglās valodas pozīcija vērtēta no četriem skatpunktiem: vieglās valodas attīstība pasaulē un Latvijā, vieglās valodas pazīmes dažādos valodas līmeņos un to atbilstība latviešu standartvalodai, vieglās valodas vieta valodas eksistences formu klasifikācijā un sabiedrības attieksme pret vieglo valodu un tās lietotājiem.

Promocijas darba hipotēze – vieglā valoda ir atzīstama par latviešu standartvalodas (literārās valodas) īpašu formu – darba gaitā apstiprinājusies. Tāpat pētījuma gaitā secināts, ka Latvijā jāattīsta vienota stratēģija vieglās valodas lietojumam valsts pārvaldē, kā arī jāveic apjomīgs un mērķtiecīgs sabiedrības informēšanas darbs.

Disertācija ir pirmais šāda mēroga darbs vieglās valodas jomā, kas kalpos par bāzi turpmākajai pētniecības attīstībai.

Atslēgvārdi: vieglā valoda, vienkāršā valoda, informācijas piekļūstamība, valodas stratifikācija, standartvalodas formas

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	3
IEVADS	5
1. NODAĻA. VIEGLĀS VALODAS ATTĪSTĪBAS RAKSTUROJUMS	15
2. NODAĻA. VIEGLĀS VALODAS RAKSTUROJUMS DAŽĀDOS VALODAS LĪMEŅOS	19
3. NODAĻA. VIEGLĀ VALODA VALODAS EKSISTENCES FORMU KLASIFIKĀCIJAS ASPEKTĀ	22
4. NODAĻA. SABIEDRĪBAS ATTIEKSME PRET VIEGLĀS VALODAS LIETOJUMU UN LIETOTĀJIEM	24
NOBEIGUMS	26
TĒZES	29
PATEICĪBAS	30
LITERATŪRA	62

IEVADS

Mēs dzīvojam pasaulē, kuru lielā mērā izjūtam ar valodas starpniecību. Valoda ļauj mums savstarpēji sazināties, definēt vērtības un normas, izstrādāt tiesību aktus, iegūt izglītību, attīstīt uzņēmējdarbību, paplašināt un pilnveidot zinātni. Laika gaitā valodā tiek ieviesti jauni termini, parādās citvalodu ietekme, nostiprinās birokrātiskas frāzes, un šo dabisko procesu ietekmē valoda kļūst arvien sarežģītāka.

Jebkura valoda ir dinamiska un daudzslāņaina parādība. Tās daudzveidību ietekmē vairāki faktori: runātāju pārstāvētais reģions, piederība noteiktai sociālajai grupai, izglītība, runas situācija un komunikācijas mērķi. Sociolingvistikā valodas eksistences formu dažādība tiek uzskatīta par vienu no dzīvas valodas funkcionēšanas un ilgtspējas pamatiezīmēm, bet valodas vienvēidība – par drīzāk teorētisku konstrukciju nekā par reālu parādību. Šo skatījumu precīzi raksturo britu valodnieks Deivids Kristals, kurš uzsver: “Angļu valoda nav viena monolīta vienība. Tā vienmēr runājusi daudz balsīgi” (Crystal 2004, 6). Šī atziņa attiecināma ne tikai uz angļu valodu, bet uz valodas sistēmām kopumā – jebkura valoda pastāv kā daudzu izpausmes formu kopums.

Demokrātiskā sabiedrībā jāatzīst sociālo grupu dažādība un komunikācijas daudzveidības nepieciešamība. Valodas uztveri ietekmē daudzi faktori: izglītība, veselība, dzimtā valoda un svešvalodu zināšanas, dzīves pieredze u. tml. Pašreiz nereti birokrātiskas un sarežģītas valodas lietojuma dēļ mūsdienu sabiedrības pamata vērtības – tiesiskums, demokrātija, cilvēktiesības, dažādība, iekļaušana, sociālais taisnīgums – noteiktām sociālajām grupām var kļūt nepieejamas. Veidojot un stiprinot sabiedrību, kurā iekļaušana un līdztiesība ir pašsaprotamas vienības, jāspēj nodrošināt efektīvu saziņu neatkarīgi no sarunas partnera, lasītāja vai klausītāja valodas uztveres līmeņa.

Vispārīgajā cilvēktiesību deklarācijā noteikts, ka “visi cilvēki piedzimst brīvi un vienlīdzīgi cieņā un tiesībās”, turklāt “katram cilvēkam pienākas visas tiesības un brīvības, kas pasludinātas šajā deklarācijā, neatkarīgi no viņa rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā stāvokļa, kārtas vai cita stāvokļa. Turklāt nav pieļaujamas nekādas atšķirības tās valsts vai teritorijas politiskā, tiesiskā vai starptautiskā stāvokļa dēļ, pie kuras cilvēks pieder” (1. un 2. pants). Eiropā un arī citur pasaulē arvien vairāk uzmanības pievērš iekļaujošas vides attīstībai – to apliecina gan pieņemtie normatīvie akti, gan atsevišķu iestāžu, nevalstisko organizāciju un individuālu iniciatīvu veikums. Daudz panākts vides piekļūstamības jautājumos, taču informācijas piekļūstamība ilgstoši paliek otrā plānā. Piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2019/882 par produktu un pakalpojumu piekļūstamību paredz, ka no 2025. gada visām ES dalībvalstīm būs jāievieš pasākumi, kas veicina produktu un pakalpojumu piekļūstamību cilvēkiem ar invaliditāti. Šādas direktīvas īstenošana un iekļaujošas

vides attīstība nevar notikt bez izmaiņām komunikācijā. Tas nozīmē, ka valodas vienkāršošanas formas – vieglā un vienkāršā valoda – kļūs par neatņemamu savstarpējās saziņas daļu.

Tēmas raksturojums. Viegļās valodas ideja Latvijā ienāca dažus gadus pēc neatkarības atjaunošanas līdz ar vēlmi un atvērtību pret visu jauno, kas gan nereti citviet Eiropā un pasaulē jau bija zināms (Liepa 2021, 34). Vēl pavisam nesen vieglā valoda pastāvēja tikai kā praktisks koncepts, tās lietojums nebija aprakstīts, pētīts un pārbaudīts mērķa grupās. Viegļā valoda savā gan būtībā ir praktiska, taču pilnvērtīga attīstība iespējama tikai tad, kad praktiskais darbs noris ciešā sazobē ar pētniecību. Latvijas Universitātes vadītajā projektā PERLSI (*Promoting Easy-to-Read Language for Social Inclusion*) paveiktais izveidojis pamatbāzi, kas ļāvusi tālāk attīstīt un pilnveidot vieglās valodas pētniecību Latvijā. Tālāk ir jānostiprina vieglās valodas pozīcija un jāizpēta sabiedrības – vieglās valodas veidotāju un lietotāju – attieksme pret vieglo latviešu valodu. Turklāt, iestājoties par informācijas piekļūstamību, jāatceras, ka tiesības uz uzticamu informāciju un atbalstu ir ne tikai tiem, kuriem nepieciešamas pielāgotas saziņas formas, bet arī tiem, kuri vēlas gatavot piekļūstamus tekstus un nodrošināt atbilstošu komunikāciju (Polinska 2023).

Un patiesi – informatīvās telpas piekļūstamību nevar pilnībā īstenot, ja netiek nodrošināta sadarbība starp vieglās valodas tekstā veidotājiem un lietotājiem. Šāda mijiedarbība veicina pieprasījuma pieaugumu un aktīvu iesaisti starp vieglās valodas tekstu lietotājiem un nodrošina zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi tekstu veidotājiem, stiprinot izpratni un vājinot maldīgus, stereotipiskus un stigmatizējošus priekšstatus par mērķgrupām (Maaß 2020, 136; Knapp 2021, 141).

Pasaules pieredze rāda, ka vieglā valoda var nodrošināt būtisku atbalstu cilvēkiem ar islaicīgām vai pastāvīgām valodas uztveres grūtībām. Tomēr latviešu valodniecībā vieglā valoda patlaban tiek uzņemta ar zināmu skepsi. Nereti, turklāt arī inteliģences aprindās, izskan bažas, ka vieglā valoda nav uzskatāma par funkcionālu un pilnvērtīgi lietojamu valodas formu un ka tās ieviešana un aktīva lietošana varētu būtiski pasliktināt sabiedrības lasītprasmi un spriestspēju kopumā. Viegļā valoda tiek kritizēta par nepietiekamu lingvistisko analīzi, vāju vai nepietiekamu zinātnisko bāzi un pētījumos balstītu pierādījumu trūkumu, jo īpaši attiecībā uz to lingvistiskajiem raksturlielumiem (Leskelä et al. 2022, 1). Lai noraidītu vai apstiprinātu šādas bažas, jāveic padziļināta vieglās valodas analīze, raksturojot vieglās valodas pazīmes un salīdzinot tās ar literāro latviešu valodu. Tālab promocijas darba **mērķis ir noteikt vieglās valodas vietu latviešu valodas paveidu sistēmā.**

Lai sasniegtu mērķi, izvirzīti šādi **uzdevumi:**

- 1) izpētīt teorētisko literatūru un aprakstīt vieglās valodas lietojumu Latvijā un Eiropā,
- 2) raksturot vieglās valodas principus,
- 3) analizēt vieglo valodu dažādos valodas līmeņos,

- 4) analizēt valodas stratifikācijas principus,
- 5) noskaidrot attieksmi pret vieglo valodu dažādās sabiedrības grupās,
- 6) apzināt pamatnosacījumus pozitīvas attieksmes veidošanai pret vieglo valodu.

Promocijas darba hipotēze – vieglā valoda ir atzīstama par latviešu standartvalodas (literārās valodas) īpašu formu.

Promocijas darba aktualitāte. Valodniece Aina Blinkena norāda, ka “visas latviešu valodas izpausmes formas ir vienlīdz vērtīgas un cienījamas, tomēr stingri jāšķir, kurās situācijās katra no tām lietojama” (2013, 250). Viegļās valodas pētniecība Latvijā sāka pavisam nesen, attieksme pret to mēdz būt noraidoša, jo īpaši tāpēc, ka robežas starp dažādiem valodas vienkāršošanas veidiem un lietojuma kontekstiem aizvien ir izplūdušas. Viegļās valodas raksturiezīmju salīdzinājums ar latviešu literāro valodu un tās lomas noteikšana paveidu sistēmā palīdzēs raksturot vieglās valodas funkciju, iespējas un ierobežojumus.

Promocijas darba novitāte. Latviešu valodniecībā vieglās valodas loma līdz šim nav definēta un aprakstīta, taču ir būtiski izvērtēt vieglās valodas funkciju, analizējot tās iezīmes teorētiskā un praktiskā aspektā. Ievērojot valodas attīstības virzienu daudzveidību citviet, sagaidāms, ka noteiktos kontekstos valodas vienkāršošanas nozīme pieaugs. Viegļās valodas raksturojums, lingvistisko attieksmju vērtējums un nākotnes perspektīvu iezīmēšana liks nozīmīgu pamatu turpmākajai pētniecībai un palīdzēs noteikt skaidrākas vieglās valodas robežas lingvistiskajā ainā. Vienlaikus vieglās valodas fenomens licis pārskatīt latviešu valodas stratifikācijas jautājumus.

Būtiski paturēt prātā, ka pētnieku ieteikumi var veidot pamatu tiesību aktiem valodas politikas jomā (Druvieta 2021, 18). Tas nozīmē, ka iesāktais pētniecības darbs patiesi ir jāturpina, lai nodrošinātu strukturētu pieeju vieglās valodas pozīcijas nostiprināšanai arī tiesību aktos.

Darba teorētisko pamatu veido somu pētnieču Kamillas Lindholmas (*Camilla Linholm*) un Ullas Vanhatalo (*Ulla Vanhatalo*) veidotais apkopojošais izdevums “Handbook of Easy Languages in Europe” (2021), kurā skatīti gan vieglās valodas terminoloģijas un lietojuma, gan likumīgā statusa un vēsturiskie jautājumi dažādās Eiropas valstīs, Hildeshaimas Universitātes Viegļās valodas pētniecības centra vadītājas Kristianes Māses (*Christiane Maaß*) izstrādātās vieglās valodas vadlīnijas un pētījumi par vieglās valodas funkcionalitāti, saprotamību un stigmatizāciju, kā arī Lēalauras Leskeles (*Leealaura Leskelä*) et al. detalizētā vieglās un vienkāršās valodas atšķirību analīze (2022).

Latvijas pieredzes un vieglās latviešu valodas pazīmju raksturošanai par pamatu ņemta LU Akadēmiskā apgāda izdotā “Vieglā valoda. Rokasgrāmata” (2021) un LU Latviešu valodas institūta publicētā “Latviešu valodas gramatika” (2013).

Valodas stratifikācijas principi raksturoti, izmantojot latviešu un ārvalstu teorētiskos avotus, piemēram, Inta Freimane (1993) “Valodas kultūra teorētiskā skatījumā”, Maikls Halidejs (*Michael Halliday*) un Kristians Matīsens (*Christian*

Matthiesen) "Ievads funkcionālajā gramatikā" (2004), Kurta Vehltera (*Kurt Wächter*) "Angļu valodas ģeogrāfija un stratifikācija" (1977), Čārlza Fērgusona (*Charles Ferguson*) teorija (1959), Prāgas skola, Viljama Labova (*William Labov*) sociolingvistikas skola (20. gs. 70. gadi), Eudžena Koseriu (*Eugenio Coseriu*) valodas variatīvuma teorija (1988), Artura Ozola izstrādātā literārās valodas pazīmju sistēma (1965).

Sabiedrības attieksme pret vieglo valodu vērtēta, balstoties uz Ērvinga Gofmana (*Erving Goffman*) stigmatu teoriju un mediju sociālo un kultūras efektu teoriju sasaistē ar Č. Fērgusona un E. Koseriu valodas vairotīvuma teorijām.

Avoti un metodoloģija

Latvijas un citvalstu situācijas analīzei vieglās valodas jomā izmantota deskriptīvā metode, ietverot teorētiskās literatūras apskatu. Deskriptīvā un sastatāmā metode izmantota, lai aprakstītu vieglās valodas leksiskās, morfoloģijās un sintaktiskas iezīmes. Pētījumam manuāli atlasīti vieglās valodas teksti (publikācijas vietnēs, grāmatas, informatīvie materiāli, stundu materiāli), kas analizēti, veicot pierakstus un strukturētu datu fiksēšanu. Terminoloģijas analīzei izmantota Eiropas Savienības terminu datubāze IATE: šķirkļi *easy-to-read*, *plain language*, *klarsprāk*, *lättläst*, *selkokieli*, *selkeä kieli*, kā arī terminu *easy-to-read* un *plain language* atveides piemēri no tiešsaistes vārdnīcas *Linguee*.

Vieglās valodas likumiskā statusa noteikšanai analizēti tiesību akti, kas regulē informācijas piekļūstamību: ANO Vispārīgā cilvēktiesību deklarācija, Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, Eiropas Piekļūstamības direktīva par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām, Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums, Ministru kabineta noteikumi Nr. 445 "Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā", kā arī Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam.

Pētījuma valodas bāzi veido trīs avotu bloki: 1) teksti no vietnes mamadaba.lv sadaļas "Galamērķi" (kopējais vārdu skaits – 9800), kurus vieglajā valodā adaptējuši ERASMUS+ projektā PERLSI organizēto tālākizglītības kursu dalībnieki, bet rediģējušas un pārbaudījušas mērķgrupā promocijas darba autore un *Dr. philol.* Dite Liepa; 2) projekta PERLSI laikā vieglajā valodā adaptētas 16 latviešu tautas teikas – 5 teikas pirmajā vieglās valodas līmenī (320 vārdi), 6 teikas otrajā valodas līmenī (644 vārdi) un vēl 5 teikas trešajā vieglās valodas līmenī (794 vārdi). Teikas adaptēja autoru kolektīvs, bet rediģēja un pārbaudīja mērķgrupā promocijas darba autore un *Dr. philol.* Dite Liepa; 3) autoru kolektīva daiļliteratūras izdevums "Stāsti vieglajā valodā", 1. un 2. grāmata (2024, izdevējs AS "Valters un Rapa"). Stāsti iesniegti 2. rakstniecības konkursā 2023. gadā, tos rediģējusi un pārbaudījusi mērķgrupā promocijas darba autore. Vieglajā latviešu valodā ir maz izdevumu, bet vēl mazāk ir tādu tekstu, kuru funkcionalitāte un kvalitāte ir pārbaudīta kādā no mērķgrupām. Izvēloties pētījuma veikšanai tekstus, bija svarīgi atlasīt materiālu, kurš gan teorētiski atbilst vieglās valodas

principiem, gan praktiski veic savu funkciju, tāpēc būtisks atlasē faktors bija tieši pārbaude mērķgrupā. Darbā ar atsauci iekļauti atsevišķi piemēri arī no citiem izdevumiem, kas veidoti vieglajā valodā, bet par kuru pārbaudi mērķgrupā darba autorei nav bijis iespējas pārliecināties.

Lingvistiskās attieksmes noskaidrošanai izmantotas šādas datu ieguves metodes:

- deskriptīvā jeb aprakstošā metode. Pētījumā analizēti pieejamie teksti un dokumenti, kas saistīti ar vieglo valodu un tās lietojumu praksē. Tekstu atlasē veikta pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem (piemēram, teksta mērķauditorija, tematiskais saturs, publikācijas veids);
- sociolingvistiskās metodes: anketēšana, intervēšana, tiešo novērojumu metode, dokumentu analīze, avotu analīze. Valodas lietotāju attieksmes noskaidrošanai izstrādāta strukturēta anketa ar slēgtajiem un atvērtajiem jautājumiem. Anketa izplatīta elektroniski bez specializētu aptauju platformu izmantošanas. Veiktās aptaujas:
 - informētības un attieksmes pārmaiņu tendenču noteikšanai izmantota 2021. gadā PERLSI projektā veiktā aptauja (509 respondenti: 270 sievietes un 239 vīrieši), kuras rezultāti salīdzināti ar 2024. gadā veiktu aptauju (828 respondenti: 568 sievietes un 260 vīrieši);
 - vieglās valodas lietojuma un principu nozīmes noteikšanai 2023. gadā veikta aptauja pedagogiem (500 respondenti); 360 vispārējās izglītības skolotāji un 160 speciālās izglītības skolotāji);
- sastatāmā analīze vieglās valodas leksisko, sintaktisko un morfoloģisko īpašību aprakstīšanai. Vieglās valodas struktūra analizēta, manuāli salīdzinot atlasītos tekstus ar latviešu literārās valodas standartformu. Sastatāmā analīze veikta, izveidojot tabulas, kurās fiksētas leksiskās izvēles, teikuma struktūras un gramatiskās formas.

Darba struktūra. Darbs sastāv no ievada, četrām nodaļām, noslēguma, tēzēm, izmantotās literatūras un avotu saraksta un diviem pielikumiem.

Ievadā pamatota tēmas izvēle, darba aktualitāte un novitāte, izvirzīta hipotēze, darba mērķis un tā sasniegšanai nepieciešamie uzdevumi, raksturotas pētījumā izmantotās metodes.

Pirmajā nodaļā “Vieglās valodas attīstības raksturojums” sniegts vieglās un vienkāršās valodas vispārīgs raksturojums jēdzienu diferenciācijai, analizēts abu terminu lietojums un ierosināti termini nostiprināšanai valodniecības terminu kolekcijā, kā arī izstrādāta vieglās valodas definīcija, sniegts ISO standartu apraksts, aplūkoti tiesību akti, kas regulē vieglās valodas lietojumu Latvijā, aprakstīta Latvijas un starptautiskā pieredze vieglās valodas praktiskajā lietojumā un būtiskākie pētniecības virzieni.

Otrajā nodaļā “Vieglās valodas raksturojums dažādos valodas līmeņos” aprakstīti vieglās valodas teorētiskie nosacījumi tekstveidē, sintaksē, leksikā, morfoloģijā un vizuālajā noformējumā, kā arī analizētas tās praktiskās izpausmes publicētos un mērķgrupā pārbaudītos tekstos.

Trešajā nodaļā “Vieglā valoda valodas eksistences formu klasifikācijas aspektā” aprakstīta pieeja valodas eksistences formu klasifikācijai, aplūkota valodas stratifikācijas problemātika, raksturots valodas eksistences formu vēsturiskais aspekts, sniegts ieskats valodas variatīvuma teorijās un vieglās valodas pozīcijās valodas eksistences formu kopumā, kā arī analizēts literārās valodas koncepts un tā specifika latviešu valodniecībā, un vieglā valoda literārās valodas kontekstā.

Ceturtajā nodaļā “Sabiedrības attieksme pret vieglās valodas lietojumu un lietotājiem” veikts salīdzinošais pētījums, lai noteiktu sabiedrības informētības izmaiņas vieglās valodas jomā laikā no 2021. līdz 2024. gadam, analizēti 2023. gadā veiktas aptaujas rezultāti starp vispārējās izglītības un speciālās izglītības pedagogiem par vieglās valodas principu nozīmi izglītībā, analizēti tīklošanās platformās *Facebook* un *X* publicētie ieraksti un komentāri, kas atspoguļo sociālo mediju lietotāju attieksmi pret izdevumiem vieglajā valodā, kā arī aplūkota plašsaziņas līdzekļos sniegtā informācija par vieglo valodu.

Noslēgumā apkopotas galvenās darba gaitā gūtās teorētiskās un praktiskās atziņas.

Promocijas darba aizstāvēšanai izvirzītas 5 tēzes.

Promocijas darbam pievienoti divi pielikumi: jautājumi pedagogu viedokļa noskaidrošanai par vieglo valodu pedagogijā (2023. gads) un jautājumi sabiedrības viedokļa noskaidrošanai par vieglās valodas lietojumu Latvijā salīdzinošajam pētījumam (2025. gads).

Darba aprobācija

Raksti recenzētos krājumos

1. Liepa, D.; Polinska, V. (2023). Vietnes *mammadaba.lv* tulkojums vieglajā valodā: leksikas analīze. *Vārds un tā pētīšanas aspekti : rakstu krājums*, 27. Atb. red. Linda Lauze. Liepāja: LiePA, 150–161. doi.org/10.37384/VTPA.2023.27.150 (EBSCO)
2. Polinska, V., Liepa, D. (2023) Easy Language in the Context of Modern Pedagogy // *Cilvēks, tehnoloģijas un izglītības kvalitāte* (2023), LU Akadēmiskais apgāds, 664.–674. lpp. <https://doi.org/10.22364/htqe.2023> (WoS)
3. Liepa, D., Polinska, V. (2023) Latviešu tautas teikas vieglajā valodā: sintakses analīze. *Valoda -2023. Valoda dažādu kultūru kontekstā : XXXIII [33.] zinātnisko rakstu krājums / Daugavpils Universitāte. Humanitārā fakultāte Daugavpils : DU Akadēmiskais apgāds "Saule", 2023 106.–115. lpp. URL: https://du.lv/wp-content/uploads/2024/08/Valoda_2023-1.pdf ISBN 978-9934-39-009-8. ISSN 1691-6042. (EBSCO)*
4. Liepa, D., Polinska, V. (2023) Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā – rīks iekļaujošas sabiedrības veidošanā. (Pieņemts publicēšanai Liepājas Universitātes zinātnisko rakstu krājumā *Sabiedrība un kultūra*) (EBSCO)
5. Polinska, V., Liepa, D. (2023). Construction of the Image of Persons with Disabilities in Latvian Mass Media / *Velga Polinska, Dite Liepa. (Articles).*

- References: p. 151–152 // *Bendrinē kalba* Vol. 96 (2023), p. 138–155. <https://doi.org/10.35321/bkalba.2023.96.07>. (ERIH+)
6. Polinska, Velga; Liepa, Dite. (2023) Easy language for social inclusion – case study *Taikomoji kalbotyra* Vol. 20 (2023), p. 221–229. <https://doi.org/10.15388/Taikalbot.2023.20.16>. (SCOPUS)
 7. Polinska, V., Liepa, D. (2024) Vieglās valodas loma mazākumtautību skolotāju darbā. *Valodu apguve: problēmas un perspektīva : zinātnisko rakstu krājums*. Liepāja : RTU Liepājas akadēmija, 2024 Nr. XIX/XX [19/20], 68.–79. lpp., URL: <https://dom.lndb.lv/data/obj/1465986.html> ISBN 1407-9739. (EBSCO)
 8. Liepa, D., Polinska, V. (2024) "Vieglā valoda. Rokasgrāmata" – pirmais vieglajai valodai veltītais izdevums latviešu valodā. *Valodu apguve: problēmas un perspektīva : zinātnisko rakstu krājums*. Liepāja : RTU Liepājas akadēmija, 2024 Nr. XIX/XX [19/20], 138.–157. lpp., URL: <https://dom.lndb.lv/data/obj/1465986.html> ISBN 1407-9739. (EBSCO)
 9. Anča, G., Bružaitē-Liseckienē, J., Daraškienē, I., Haramija, D., Lebedytē Undzēnienē, R., Lesjak, S., Meļņika, I., Motiekaitytē, K., Kalnbērziņa, V., Kalniņa, M., Knapp, T., Polinska, V. (2024). The role of Easy Language awareness for Social Inclusion in Latvia, Lithuania, and Slovenia. *Taikomoji kalbotyra* Vol. 21 (2024), p. 14–34. <https://doi.org/10.15388/Taikalbot.2024.21.2>. (SCOPUS)
 10. Druvieta, I., Liepa, D., Polinska, V. (2023). Vieglā valoda Latvijā: daži klasifikācijas un terminoloģijas jautājumi. *Linguistica Lettica* Nr. 32 (2023), 151.–169. lpp., URL: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/67078> ISSN 1407-1932. (SCOPUS)
 11. Polinska, Velga. (2024). Vieglā valoda – vai jauns latviešu valodas paveids? / Velga Polinska. // *Latviešu valoda pastāvībā un mainībā: norises, tendences, prognozes* / zin. red. Ina Druvieta Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2024. Piektā nodaļa, 99.–109. lpp. ISBN 978-9934-36-322-1.
 12. Polinska, V. (2024). Easy language use and language attitudes in Latvian public space. Pieņemts publicēšanai *Sixth International Symposium Language for International Communication (LINCS) proceedings*.
 13. Polinska, V. (2025). Valodas nozīme un lietojums ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns. *Linguistica Lettica* 33, Rīga: Latviešu valodas institūts, 26.–45. lpp., ISSN: 1407–1932. (SCOPUS)
 14. Polinska, V., Liepa, D. (2025). Vieglā un vienkāršā valoda Latvijas medijos. Pieņemts publicēšanai *Daugavpils Universitātes rakstu krājumā Valoda – 2025*. (EBSCO)

Referāti konferencēs

1. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Vietnes mammadaba tulkojums vieglajā valodā: leksikas analīze*. Liepājas Universitātes 27. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds un tā pētīšanas aspekti”, Liepājā, 2022. gada 24.–25. novembris.

2. Polinska, Velga. *Grūtības, tulkojot vieglajā valodā*. LU HZF Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļas un Latvijas Tulku un tulkotāju biedrības 8. ziemas lasījumi “Tulkotāja meklējumi un atradumi”, 2022. gada 15. decembris.
3. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Latviešu tautas teikas vieglajā valodā: sintakses analīze*. Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes starptautiskā zinātniskā konference “XXXII Zinātniskie lasījumi”. Daugavpils, 2023. gada 26.–27. janvāris.
4. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Vieglā valoda mūsdienu pedagoģijas kontekstā*. Latvijas Universitātes 81. starptautiskā zinātniskā konference Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē. Rīga, 2023. gada 3. februāris.
5. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā – rīks iekļaujošas sabiedrības veicināšanā*. Liepājas Universitātes 26. starptautiskā zinātniskā konference “Sabiedrība un kultūra: vērtību ģenēze un to transformācija”. Liepāja, 2023. gada 18.–19. maijs.
6. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Vieglā valoda latviešu valodas kā svešvalodas apguvē*. Liepājas Universitātes 20. starptautiskā zinātniskā konference “Valodu apguve: problēmas un perspektīvas”. Liepāja, 2023. gada 19. maijs.
7. Polinska, Velga. *Factors Contributing to Easy Language Development in Latvia*. 3rd Conference on Accessible Language and Communication KLAARA 2023. Leirija, Portugāle, 2023. gada 3.–7. jūlijs.
8. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Construction of the Image of Persons with Disabilities in Latvian Mass Media*. Viļņas Universitātes Filoloģijas fakultātes un Lietuviešu valodas institūta Jona Jablonska 28. starptautiskā zinātniskā konference “Language and the Times: Representations of the Person, Generation, and Society in Language”. Viļņa, 2023. gada 21.–22. septembris.
9. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Vieglās valodas lietojums saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir funkcionēšanas ierobežojumi*. Latvijas III Nacionālais rehabilitācijas kongress, Rīga, 2023. gada 23. novembris.
10. Polinska, V. *Cilvēku ar invaliditāti tēla veidošana Latvijas medijos*. Daugavpils Universitātes XXXIV starptautiskā humanitāro zinātņu konference “Janvāra lasījumi”, Daugavpils, 2024. gada 25. janvāris.
11. Polinska, V. *Valodas lietojums un nozīme ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns*. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 151. dzimšanas dienas atcerei veltītā starptautiskā zinātniskā konference “Ģimene valodā un valoda ģimenē”. Rīga, LU LaVI, 2024. gada 22.–23. februāris.
12. Polinska, V. *Easy Language Use and Language Attitudes in Latvian Public Space*. Sixth International Symposium *Language for International Communication (LINCS)* titled “Trans-cultural ecosystems: language, culture, and literature”, Riga, May 9, 2024.
13. Polinska, V. *Easy Language in Exercising Human Rights to Information Accessibility*. 15th World Down Syndrome Congress 2024, Brisbane, Australia. 2024. gada 9.–12. jūlijs.

14. Polinska, V. *Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā: morfologijas analīze*. 29. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds un tā pētīšanas aspekti”. RTU Liepājas akadēmija, 2024. gada 28. novembris.
15. Polinska, V., Liepa, D. *Vieglā un vienkāršā valoda Latvijas medijos*. Daugavpils Universitātes XXXV starptautiskā humanitāro zinātņu konference “Janvāra lasījumi”, Daugavpils, 2025. gada 30.–31. janvārī.
16. Polinska, V. *Orīģinālliteratūra vieglajā valodā – realitāte arī Latvijā*. Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 152. dzimšanas dienas atcerei veltītā starptautiskā zinātniskā konference “No pirmās grāmatas līdz digitālajiem tekstiem: valoda 500 gados”. Rīga, LU LaVI, 2025. gada 20.–21. februāris.
17. Polinska, V., Liepa, D. *Literatūra vieglajā valodā – atskats un perspektīvas*. LU 83. Starptautiskās zinātniskās konferences sekcija “Valoda un literatūra izglītības kontekstā” 2025. gada 31. janvāris.
18. Polinska, V. *Vieglās valodas lietojums mācību materiālos Skola 2030: jauna pieredze un atziņas*. LU 83. Starptautiskās zinātniskās konferences sekcija “Valoda un literatūra izglītības kontekstā” 2025. gada 31. janvāris.
19. Polinska, V. *Eiropas Piekļūstamības direktīvas ietekme uz vieglās valodas lietojumu Latvijā: novērojumi un rekomendācijas*. 4. starptautiskā vieglās valodas pētniecības un prakses konference KLAARA 2025, Rīga, LU, 2025. gada 27.–29. augusts.
20. Polinska, V. *Vieglā un vienkāršā valoda: terminu šķīrums un lietojums*. Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmās latviski izdotās grāmatas atceres konference “Latviešu grāmatas ceļš: terminoloģija un valoda piecsimtgades gaismā” 2025. gada 16. oktobris.
21. Polinska, V. *Vārdkopa “mūžīgais bērns” Latvijas publikajā telpā*. 30. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds un tā pētīšanas aspekti”. RTU Liepājas akadēmija, 2025. gada 28. novembris.

Tēzes

1. Polinska, Velga, Liepa, Dite. Easy language for social inclusion – a case study // 6th International Conference of Applied Linguistics 'Languages and People: Problems and Solutions', 29–30 September, 2022 Vilnius, Lithuania : Abstracts Vilnius : Vilnius University, 2022. P. 45–46. URL: https://litaka.lt/wp-content/uploads/2022/09/Applied_Linguistics_Conference_Abstracts.pdf
2. Polinska, Velga. Factors Contributing to Easy Language Development in Latvia / Velga Polinska. 2024 // Livro de Resumos 3º Klaara 3rd to the 7th July 2023 Leiria : Escola Superior de Educação e Ciências Sociais, 2023. P. 48. URL: <https://sites.ipleiria.pt/congressoklaara/en/call-for-papers-2/> ISBN 978-989-35257-8-4.
3. Polinska, Velga. Valodas lietojums un nozīme ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns. Ģimene valodā un valoda ģimenē : akadēmiķa Jāņa Endzelīna

151. dzimšanas dienas atcerei veltīta starptautiska zinātniska konference, 2024. gada 22.–23. februāris : tēzes / Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2024 41.–42. lpp. <https://doi.org/10.22364/ajeszk.2024.gvvg>.
4. Polinska, Velga. Easy Language Use and Language Attitudes in Latvian Public Space / Velga Polinska. (Presentations in English) // 6th International Symposium "Language for International Communication: Trans-cultural Ecosystems: Language, Culture, and Literature", May 9–10, 2024, Riga, Latvia : Book of Abstracts Rīga : University of Latvia, 2024. P. 45–46. URL: https://conferences.lu.lv/event/393/attachments/593/1501/_Book-of-Abstracts_LINCS6_FINAL.pdf
 5. Polinska, Velga. Oriģinālliteratūra vieglajā valodā – realitāte arī Latvijā. No pirmās grāmatas līdz digitālajiem tekstiem: valodas attīstība 500 gados : akadēmiķa Jāņa Endzelīna 152. dzimšanas dienas atcerei veltīta starptautiska zinātniska konference, 2025. gada 20.–21. februāris. Rīga : LU HZF Latviešu valodas institūts, 2025, 78.–79. lpp. URL: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/67271> ISBN 978-9934-580-22-2.
 6. Polinska, Velga. Eiropas Piekļūstamības direktīvas ietekme uz vieglās valodas lietojumu Latvijā: novērojumi un rekomendācijas. KLAARA 2025. 4. starptautiskā vieglās valodas pētniecības un prakses konference 2025. gada 27.–29. augustā Rīgā. Tēzes. Rīga: LU HZF Latviešu valodas institūts, 2025, 26.–27. lpp. ISBN 978-9934-580-23-9.
 7. Polinska, Velga. Viegļā un vienkāršā valoda: terminu šķīrums un lietojums. Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmās latviski izdotās grāmatas atceres konference “Latviešu grāmatas ceļš: terminoloģija un valoda piecsimtgaides gaismā” 2025. gada 16. oktobrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Tēzes. Rīga: Latvijas nacionālā bibliotēka, 18. lpp.

1. NODAĻA. VIEGLĀS VALODAS ATTĪSTĪBAS RAKSTUROJUMS

Pirmā nodaļa veltīta vieglās valodas vēsturiskajam un konceptuālajam ietvaram. Vispirms sniegts vispārīgs vienkāršās un vieglās valodas raksturojums, lai parādītu abu valodas vienkāršošanas formu kopīgos principus un atšķirības, kas šī promocijas darba ietvarā ir būtiski – bieži abi jēdzieni tiek jaukti, trūkst izpratnes un zināšanu par to funkcijām un lietojuma kontekstu. Vienkāršās un vieglās valodas raksturojums palīdz izprast promocijas darba fokusu.

Pirmajā apakšnodaļā raksturota vienkāršā valoda (*plain language, layman terms*) – saziņas veids, kura galvenais uzdevums ir nodrošināt tekstu saprotamību plašai sabiedrībai, īpaši gadījumos, kad adresāts nav attiecīgās jomas speciālists. Vēsturiski ideja par skaidru izteiksmi aizsākusies jau antīkajā retorikā, bet modernajā laikā tās nostiprināšanos veicināja juridiskie un administratīvie teksti (Ehrenberg-Sundin 2004; Treimane 2021). 20. gs. 70. gados ASV izveidojās plaša vienkāršās valodas kustība, kas ietekmēja arī finanšu un tiesību dokumentus (Asprey 2003). Vienkāršās valodas raksturojumā uzsverta skaidrība, lakonisms un precizitāte, izvairīšanās no sarežģītas terminoloģijas un birokrātiskām konstrukcijām (Garner 2013). Tomēr tā nav paredzēta cilvēkiem ar valodas uztveres grūtībām – atšķirībā no vieglās valodas, kas izstrādāta specifiskām mērķgrupām. Latvijā vienkāršās valodas jēdziens un termins vēl nav nostiprinājies praksē, un bieži to kļūdaini lieto kā sinonīmu vieglajai valodai (Sproģe, Tūbele 2021; Liepa, Polinska 2021).

Otrajā apakšnodaļā sniegts vispārīgs vieglās valodas raksturojums – vieglā valoda (*easy language, easy-to-read, easy-to-understand*) ir valodas forma, kas paredzēta cilvēkiem ar pastāvīgām vai pārejošām uztveres grūtībām – personām ar intelektuālās attīstības traucējumiem, disleksiju, dzirdes problēmām, pēc insulta, senioriem un imigrantiem (Maas 2015; Anča et al. 2021). Tās uzdevums ir nodrošināt informācijas piekļūstamību un mazināt sociālās barjeras. Latvijā dominē skatījums uz vieglo valodu kā līdzekli cilvēku ar intelektuālās attīstības traucējumiem iekļaušanai, bet citviet, piemēram, Somijā, tā kalpo arī kā atbalsts valodas apguvē migrantiem (Lindholm, Vanhatalo 2021). Vieglajai latviešu valodai ir trīs līmeņi, kas atšķiras pēc sarežģītības. Tās raksturojumā būtiski lietišķa stila elementi – emocionāli neitrāla izteiksme, ekonomiska valodas lietošana un precīza leksika, vienlaikus izvairoties no profesionālismiem, abreviatūrām un frazeoloģismiem (Rozenbergs 1995; Kvašīte 2013). Vieglās valodas turpmākie attīstības virzieni ietver definīciju nostiprināšanu, juridisku regulējumu, apguvi augstākajā izglītībā un sabiedrības informēšanu (Polinska 2022).

Trešajā apakšnodaļā aplūkoti ar valodas vienkāršošanu saistītie termini, to attīstība un definīcijas, analizējot gan Eiropas Savienības dokumentu tulkojumus, gan terminu atveidi un lietojumu praksē. Termins “vieglā valoda” kalpo kā jumta apzīmējums dažādām standartvalodas modificētām formām,

kas paredzētas uztveres atvieglošanai (Bredel, Maaß 2016). Latvijā līdz ar idejas pārņemšanu no zviedriem piedāvāts termins “vieglā valoda”. Tomēr laika gaitā tam radušās dažādas variācijas. Turpretim termins “vienkāršā valoda” parādījies tikai 2020. gadā, un tas aizvien nav nostiprinājies. Līdz ar to nepieciešama definīciju nostiprināšana valodniecības terminu kolekcijā un konsekventa to lietošana tiesību aktos un praksē. Viegļā un vienkāršā valoda pastāv paralēli, katrai pildot atšķirīgas funkcijas, taču nereti tās joprojām tiek jauktas arī akadēmiskajā literatūrā (Leskelä et al. 2022).

Darba autore piedāvā šādu vieglās valodas definīciju – vieglā valoda ir latviešu literārās valodas forma, kurā teksts pielāgots paredzētās mērķauditorijas vajadzībām atbilstoši universāliem, kā arī katrai konkrētajai valodai specifiskiem nosacījumiem teksta organizācijā, sintaksē, leksikā, morfoloģijā un rakstītā tekstā – arī vizuālajā noformējumā.

Ceturtajā apakšnodaļā analizēti tiesību akti, kas Latvijā regulē vieglās valodas lietojumu. Pamatā Latvijā uz saturisko piekļūstamību attiecināmi tikai starptautiski pieņemtie un Latvijā ratificētie tiesību akti. Piemēram, ANO Vispārīgā cilvēktiesību deklarācija un Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām uzsvēr, ka visiem cilvēkiem ir tiesības uz brīvību saņemt informāciju sev saprotama veidā. 2019. gadā tika publicēta Eiropas Piekļūstamības direktīva par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām. Latvijā Piekļūstamības direktīvas prasības atspoguļotas Preču un pakalpojumu piekļūstamības likumā, MK noteikumos Nr. 128 un vēl piecu likumu grozījumos.

Vienīgais valsts līmeņa regulējums, kurā minēta vieglā valoda, ir 2020. gada 14. jūlijā Ministru kabineta noteikumi Nr. 445 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā”. Viegļā valoda iekļauta arī Valsts valodas politikas pamatnostādņēs 2021–2027. Tomēr izpratnes trūkums un terminu un definīciju neprecizitātes ietekmē nav skaidri saprotams, kādu valodas vienkāršošanas formu tiesību akti paredz praksē, tāpēc nākotnē valsts līmenī būtu jāattīsta vienoti un skaidri principi satura piekļūstamībā.

Zināmā mērā šādu atbalstu sniedz starptautiskie standarti, kas aptver uz visām valodām attiecināmus principus un var nodrošināt vienotu ietvaru informācijas piekļūstamībā starptautiskā līmenī. Tālab piektajā apakšnodaļā aplūkoti Starptautiskās Standartizācijas organizācijas (*International Organization of Standardization* – ISO) publicētie standarti gan vienkāršajai, gan vieglajai valodai:

- ISO standarts Nr. 24495-1 “*Plain language – Part 1: Governing principles and guidelines*” (“Vienkāršā valoda – 1. daļa: pamatprincipi un vadlīnijas”) (ISO 24495-1:2023(E));
- ISO/IEC standarts Nr. 23859 “*Information technology – User interfaces – Requirements and recommendations on making written text easy to read and understand*” (“Informācijas tehnoloģijas – Lietotāja saskarnes – Prasības un ieteikumi viegli lasāma un saprotama teksta veidošanai”) (ISO/IEC 23859:2023(E));

- ISO standarts Nr. 24495-2 “*Plain language – Part 2: Legal communication*” (“Vienkāršā valoda – 2. daļa: juridiskā komunikācija”) (ISO 24495-2:2025(E)).

No vienas puses, standartizācija nozīmē kopīgus un vispārīgi piemērojamus principus, kas veicina jomas sakārtotību. No otras puses, standarti neietver valodai specifiskas norādes un aicina izmantot nacionālos vieglās valodas standartus un rekomendācijas. Tas nozīmē, ka Latvijā būtu nepieciešama prasību harmonizācija valsts līmenī un vienotu vadlīniju izstrāde iestādēm un organizācijām.

Izpratnei par līdzšinējo Latvijas pieredzi vieglās valodas lietojumā veltīta sestā apakšnodaļa. Latvijā vieglā valoda kā koncepts ienāca pēc neatkarības atjaunošanas, bet ilgstoši pastāvēja tikai kā praktiska iniciatīva (Liepa 2021). Būtisks Latvijai bija *Inclusion Europe* 2007.–2009. gadā īstenotais projekts “Ceļš uz pieaugušo izglītību cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti”, bet pēc tam – projekts PERLSI, kura laikā radīti teksti vieglajā valodā, tie pārbaudīti mērķgrupās un izstrādātas vadlīnijas tekstu autoriem un redaktoriem. PERLSI projekts nostiprināja zinātnisko interesi par vieglo valodu un radīja bāzi jauna brīvās izvēles kursa izveidei arī Latvijas universitātēs.

Kopš vieglās valodas idejas ienākšanas Latvijā izdotas vairākas daiļliteratūras grāmatu adaptācijas, pirmās oriģinālliteratūras grāmatas, arī mācību izdevumi. 2022. gadā vieglā valoda tika iekļauta Valsts izglītības satura centra pasūtījumā. Jau 9 gadus katru vakaru Latvijas Radio skan ziņas vieglajā valodā, kas ir nozīmīgs rīks, lai veicinātu informētību par vieglo valodu Latvijā.

Lai izprastu vieglās valodas attīstību Latvijā attiecībā pret citvalstu pieredzi, izstrādāta septītā apakšnodaļa “Starptautiskā pieredze vieglās valodas lietojumā”, kurā skatīts praktiskais vieglās valodas aspekts. Starptautiskā pieredze apliecina, ka vieglā valoda ir neatņemams iekļaujošas sabiedrības instruments. Vieglās valodas attīstībā vadošā loma ir Ziemeļvalstīm, un domājams, ka tieši zviedri likuši pamatu vieglās valodas konceptam. Vieglās valodas attīstības līmenis un joma katrā valstī atšķiras. Vieglās valodas attīstībai pamatā ir pieci galvenie dzinējspēki:

- tiesību akti, kas nosaka vieglās valodas vai vismaz valodas vienkāršošanas un informācijas piekļūstamības nepieciešamību;
- atbilstošas izglītības iespējas cilvēkiem, kuri vēlas veidot tekstu vieglajā valodā;
- nevalstisku, valsts vai pašvaldību organizāciju darbs;
- pētniecība;
- individuālas iniciatīvas.

Vieglās valodas attīstība pasaulē ir ļoti daudzpusīga, un to veicina dažādi faktori valstiskā, reģionālā, organizāciju un indivīdu līmenī. Nozīmīgs ir tādu organizāciju kā *Inclusion Europe* un Starptautiskās bibliotēku asociācijas un institūciju federācijas devums, taču valodu daudzveidība un sabiedrības vajadzības katrā valstī veido citu vieglās valodas lietojuma un pētniecības situāciju. Zināmu ieguldījumu vieglās valodas attīstībā un savstarpējā dažādu valstu

sadarbībā noteikti sniedz tehnoloģiju un saziņas iespējas. Viegļās valodas interesentu loks arvien paplašinās un nostiprinās starpvalstu sadarbība, paātrinot jomas attīstību valstīs, kurās nav tik spēcīga tradīcija, un dažādojot virzienus valstīs, kurās ir pieejami plašāki resursi.

Viegļās valodas praktiskā lietojuma apskatu papildina astotā apakšnodaļa, kurā aprakstīti vieglās valodas pētījumi. Viegļās valodas pētījumus var struktūrēt trīs pamata grupās: tekstu lingvistiskā analīze, lietotāju perspektīva un tekstu veidošanas procesi. Sākotnēji dominējuši empīriski pētījumi par sociālajiem aspektiem, bet arvien plašāk tiek attīstīti arī teorētiskie pamati, īpaši Vācijā (Maaß 2020). Latvijā sistemātisku darbu pie pētniecības ierosināja PERLSI projekts, pēc kura beigām interese par vieglās valodas daudzveidību un pētniecības virzieniem nav apsīkusi un turpinās. Projekta laikā pirmo reizi veikta tekstu pārbaude mērķgrupās, analizēti lingvistiskie aspekti un sabiedrības attieksme. Viegļās valodas ideju savos noslēguma darbos aplūkojuši arī vairāki studenti.

Turpmākie uzdevumi vieglās valodas pētniecībā Latvijā saistīti ar vieglās valodas vietas noteikšanu valodas paveidu sistēmā, tās robežu precizēšanu un pētniecības integrēšanu valodas politikas veidošanā.

2. NODAĻA. VIEGLĀS VALODAS RAKSTUROJUMS DAŽĀDOS VALODAS LĪMEŅOS

Vieglo valodu pamatā saista ar lietišķo valodas stilu. Viegļajā valodā ir svarīga temata aktualitāte, fakti un vienkārša, trāpīga, konkrēta, skaidra, nepārprotama valoda. Tekstam viegļajā valodā ir jāatbilst vairākiem nosacījumiem, kurus var dalīt piecās kategorijās: tekstveide, sintakse, leksika, morfoloģija un vizuālais noformējums. Visbiežāk gan šīs kategorijas cita citu ietekmē un nav nošķiramas, turklāt bez skatījuma uz tekstu caur šo kategoriju prizmu nedrīkst pazaudēt arī vispārējās saistoša, loģiska un saprotama teksta prasības.

Tekstu adaptāciju viegļajā valodā veido vairāki posmi: teksta atlase, teksta pārveide, teksta vizuālo materiālu pielāgošana, teksta pirmreizējā rediģēšana, teksta pārbaude mērķgrupā, teksta atkārtota rediģēšana, nepieciešamības gadījumā atkārtota pārbaude un pēc tās atkārtota rediģēšana. Publikācijām, kas izstrādātas šī promocijas darba empīriskajai bāzei un aprakstītas šīs nodaļas attiecīgajās apakšnodaļās, izmantoti teksti, kuri sagatavoti, ievērojot visus minētos soļus.

Pirmajā apakšnodaļā skatīta tekstveide jeb plašākais teksta veidošanas līmenis. Domājot par saistīta, skaidri saprotama, strukturēta un pārdomāta teksta veidošanu viegļajā valodā, jāizvērtē un jāatlasa informācija, kura veidos teksta pamatu un jāpārdomā teksta organizācija, kas vislabāk atbildīs potenciālā lasītāja vajadzībām. Tekstu viegļajā valodā vēlams kārtot hronoloģiski, taču vienmēr jāraugās, lai noteicošais faktors notikumu secībā būtu saprotamība. Saturu būtiski veidot konkrētu, atmetot liekās detaļas un skaidrojot kontekstam nepieciešamu, taču pārprotamu, neviennozīmīgu vai lasītājam nezināmu informāciju. Papildinformācija jāiekļauj tekstā, nevis iekavās, lai vairātos no informācijas pārblīvētības (Anča et al. 2021a, 89).

Struktūru un pārskatāmību veido arī teksta kārtošana loģiskās rindkopās, virsrakstu, apakšvirsrakstu un aizzīmju lietojums. Lapā jābūt pietiekami daudz "baltā laukuma", lai teksts būtu viegli pārskatāms. Trāpīgi un lakoniski virsraksti un apakšvirsraksti palīdz orientēties tekstā. Vienlaikus jāpatur prātā arī vizuālais noformējums, kas cieši saistīts ar teksta organizāciju un izkārtojumu lapā.

Vēl tekstveidē būtiska un vienlaikus sarežģīta ir arī koherences un kohēzijas nodrošināšana. Latviešu valodā tam izmanto vairākus teksta sasaistes paņēmienus, kā vietniekvārdu ar deiktisku funkciju lietojums, saikļu, vispārīgas nozīmes apstākļa vārdu, partikulu un modālo vārdu lietojums u. c. (Nītiņa 2013, 893–895). Šie paņēmieni visi novērojami vieglās valodas tekstos. Satura izteikšanā skatīta arī vārdu kārtā un teikuma vērsums, kā arī citi tekstveides paņēmieni, piemēram, redukcija un parcelācija (Nītiņa 2013; Valkovska, Lokmane 2013; Lauzis 2009).

Otrajā apakšnodaļā skatīta sintakse. Sintakses pamatvienība viegļajā valodā ir vienkāršs paplašināts teikums ar precīzi izteiktu gramatisko centru. Viegļajā

valodā vairās no sarežģītiem saliktiem teikumiem, pakārtotām konstrukcijām, iespraudumiem, divdabja teicieniem. Vienā teikumā parasti izsaka vienu domu. Viegļās valodas sintaksē prasība pēc vienkāršiem, īsiem, skaidri saprotamiem teikumiem ir universāla. Neraugoties uz sakārtojuma un pakārtojuma, kā arī citu sintaktisko konstrukciju lietošanas ierobežojumu, līdz šim veiktajos pētījumos redzams, ka visas vieglajā valodā sastopamās sintaktiskās struktūras atbilst latviešu standartvalodā lietotajām struktūrām, lai arī vieglajā valodā tas tiek lietotas reducētā veidā, proti, ne visi latviešu literārajā valodā izmantotie elementi atrodami arī vieglajā valodā.

Trešā apakšnodaļa veltīta leksikas analīzei vieglajā valodā. Viegļās valodas leksika ir vienkārša, biežāk izmantota ikdienas komunikācijā un viegli uztverama plašākam lietotāju lokam. Teksta veidotājam jāizvairās no svešvārdiem, sarežģītas terminoloģijas, saīsinājumiem un pārnestas nozīmes vārdiem vai vārdu savienojumiem. Ja tekstā nepieciešami specializēti termini, tie tiek skaidroti (Maaß 2015; Liepa, Polinska 2021). Tekstos dominē konkrēti vārdi, bet abstraktie jēdzieni tiek aizstāti vai izskaidroti.

Leksika lietišķajos vieglās valodas tekstos ir emocionāli neitrāla. Leksikas izvēle saistīta ar pragmatisku mērķi – nodrošināt skaidru, ekonomisku un emocionāli neitrālu saziņu. Leksikas lietojumam jābūt pareizam no gramatikas, stilistikas un valodas kultūras viedokļa. Kopumā leksikoloģiskie risinājumi vieglās valodas tekstos apliecina tās piederību latviešu literārajai valodai.

Ceturtajā apakšnodaļā raksturots morfoloģijas aspekts vieglās valodas kontekstā. Viegļajā valodā būtiski izvērtēt, vai morfēmas (īpaši priedēkļi un piedēkļi) maina vārda nozīmi vai arī tās pievienotas ieraduma pēc. Priedēkļu un piedēkļu lietojumam jābūt pārdomātam. Pamatā darbības vārdus atvasina ar vienu priedēkli (izņemot nolieguma priedēkli *ne-*) (Liepa 2021, 106). Lai nodrošinātu domas skaidrību, vieglajā valodā vēlama verbāla, nevis nomināla izteiksme – jāvairās no deverbāliem lietvārdiem, jāizvēlas darbības vārdu darāmā kārtā, kā arī īstenības, pavēles vai vajadzības izteiksmes. Mazāk lietoti ir salikteņi un atvasinājumi, īpaši tie, kas var radīt semantisku neskaidrību.

Vārdformu kontekstā skatāma arī darbības vārdu izteiksmes kategorija, kas izsaka modalitāti un teksta autora attieksmi pret tekstā pausto informāciju, kā arī darbības realitāti. No piecām darbības vārda izteiksmēm vieglajā valodā lieto trīs – īstenības, vajadzības un pavēles izteiksmi –, bet no atstāstījuma un vēlējuma izteiksmes vairās.

Visbeidzot piektajā apakšnodaļā skatītas vizuālās modalitātes, kas parasti teksta veidošanā nav pārlietu būtiskas, taču vieglās valodas kontekstā ir neatņemama teksta veidošanas daļa. Vizuālā noformējuma stingrās prasības būtiski atšķir tekstu vieglajā valodā no jebkura cita teksta.

Teksta noformējumu veido vairāki būtiski elementi, kā fonta izvēle, burtu izmērs un atstarpe starp rindiņām. Liela loma saprotamības veicināšanā ir attēliem, kuriem vieglās valodas tekstā var būt četras funkcijas: piemēra, papildu informācijas, saprotamības nodrošināšanas un kopsavilkuma funkcija. Uz

attēliem attiecināmi tādi paši principi, kādus attiecina uz tekstu: viena galvenā doma, nav lieku detaļu, attēli ir lasītāja vecumam atbilstoši, vienam konceptam lieto vienu attēlu, attēla krāsas ir kontrastējošas un attēls ir pārbaudīts mērķgrupā (Polinska 2021).

Vērtējot dažādus informatīvos materiālus, kas veidoti cilvēkiem ar uztveres grūtībām, redzams, ka vizuālās modalitātes ir aspekts, kas reti tiek ievērots.

3. NODAĻA. VIEGLĀ VALODA VALODAS EKZISTENCES FORMU KLASIFIKĀCIJAS ASPEKTĀ

Nodaļā aplūkota vieglās valodas vieta valodas paveidu sistēmā, izmantojot dažādas teorētiskās pieejas. Valodas stratifikācija un variatīvuma teorijas ļauj saprast vieglo valodu kā literārās valodas paveidu. Aplūkoti nozīmīgākie valodniecības modeļi, kas ļauj sistematizēt vieglās valodas statusu un robežas.

Pirmajā apakšnodaļā skatītas valodas eksistences formas. Valoda pastāv dažādās izpausmēs – dialektos, sociālajos slāņos, stilos, reģionālās un individuālās īpatnībās. Šo paveidu robežas ir neskaidras, un klasifikācija atkarīga no vēsturiskām, sociolingvistiskām un pētniecības tradīcijām (Nītiņa 2004). Vieglās valodas pozicionēšana valodas paveidu sistēmā ir jauns izaicinājums, jo tai piemīt gan standartvalodas iezīmes, gan īpaša funkcionalitāte, kas vērsta uz pieejamību.

Otrajā apakšnodaļā aplūkots valodas stratifikācijas jēdziens un termins. Valodas stratifikācija apzīmē valodas diferenciaciju sabiedrībā atkarībā no sociāliem, reģionāliem un stilistiskiem faktoriem. E. Koseriu un Č. Fērgusona modeļi ilustrē variatīvo sistēmu, kas ļauj analizēt vieglās valodas vietu starp citiem paveidiem (Ferguson 1959; Coseriu 1980). Šī koncepcija palīdz aplūkot vieglās valodas piederību pie diastratiskā, diatopiskā un diafāziskā varianta.

Trešajā apakšnodaļā vērtīta valodas eksistences formām valodas vēstures skatījumā. Valodniecības tradīcijā dažādas paveidu klasifikācijas izstrādātas kopš 19. gs. – sākot ar dialektoloģiju un beidzot ar modernām variatīvām pieejām (Druviete 1990; Nītiņa 2004). Latviešu valodniecībā nostiprinājusies trihotomija: standartvaloda, sarunvaloda un dialekti. Šajā skatījumā vieglā valoda ieņem jaunu un nepilnīgi definētu vietu, kas prasa pārvērtēt ierasto paveidu sistēmu.

Ceturtajā apakšnodaļā aprakstīta vieglā valoda variantu lingvistikas kontekstā. Vācu tradīcijā vieglā valoda tiek uzskatīta par standartvalodas reducētu variantu (Bredel, Maaß 2016). Anglofonu literatūrā lietots jēdziens *tailored language* – pielāgota valoda. Tādējādi vieglā valoda klasificējama kā standartvalodas modifikācija ar noteiktām strukturālām un funkcionālām pazīmēm, nevis kā atsevišķs paveids.

Piektajā apakšnodaļā aprakstītas valodas variatīvuma teorijas pamatiezīmes un sestajā apakšnodaļā attiecīgi vieglās valodas pozīcija valodas vairatīvuma kontekstā. Valodas variatīvuma teorijas pamatā ir doma, ka valoda funkcionē daudzveidīgos variantos, kuri pakļauti sociāliem un situatīviem faktoriem (Coseriu 1980; Ferguson 1959). Vieglā valoda šeit aplūkojama kā variants ar specifisku funkciju – nodrošināt iekļaujošu komunikāciju. Tajā saskatāma līdzība ar diastratiskajiem paveidiem, bet funkcionāli tā vērsta pretēji – uz integrāciju, nevis izslēgšanu.

Koseriu modelī vieglā valoda atbilst diastratiskam paveidam, bet pēc būtības tā pārkāpj robežas, jo rada pieejamību. Fērgusona diglosijas modelī tā

interpretējama kā “L” variants, lai gan tiek lietota arī augsta prestiža kontekstos (Maaß 2020). Tas rāda, ka vieglā valoda neatbilst tradicionālajiem variatīvuma kritērijiem, bet ieņem starppozīciju.

Pēdējās trīs apakšnodalās skatīta literārā valoda valodas eksistences formu sistēmā, pieeja valodas eksistences paveidu izpētei un visbeidzot – vieglā valoda kā literārās valodas forma.

Standartvaloda veido latviešu valodas kodolu – tā ir normēta, kodificēta un kalpo par vispār nacionālās saziņas pamatu (Veisbergs 2013). Vieglā valoda no šī kodola neatraujas, bet darbojas kā modificēta forma, kas saglabā literārās valodas gramatiku un leksiku, reducējot sarežģītākos elementus.

Variantoloģiskā pieeja piemērotāka lielām, pluricentriskām valodām, kur robežas starp paveidiem ir izplūdušas (Lindhölm, Vanhatalo 2021). Latviešu gadījumā piemērotāka ir tradicionālā trihotomija (standartvaloda – sarunvaloda – dialekts), jo tā atspoguļo valodas viendabīgumu un standartizācijas līmeni (Nītiņa 2004). Tomēr vieglās valodas analīzei der abpusēja pieeja – gan klasiskā, gan variatīvā.

Apkopojot aplūkotas teorijas un salīdzinājumus, secināms, ka vieglā latviešu valoda pozicionējama kā literārās valodas (standartvalodas) modificēta forma. Tā saglabā standartvalodas struktūras, bet tās reducē un pielāgo, lai nodrošinātu maksimālu pieejamību adresātam (Lindhölm, Vanhatalo 2021; Bredel, Maaß 2016). Šī nostādne apstiprina promocijas darba hipotēzi par vieglās valodas vietu latviešu valodas paveidu sistēmā.

4. NODAĻA. SABIEDRĪBAS ATTIEKSME PRET VIEGLĀS VALODAS LIETOJUMU UN LIETOTĀJIEM

Vieglās valodas sarežģītā pozicionēšana valodas variatīvuma kontekstā ir atspoguļo arī tās sarežģīto lomu sociālajā kontekstā. Atbilstoši Ērvinga Gofmana teorijai šāda situācija rada stigmatu – “nevēlamu atšķirību starp to, ko esam paredzējuši” (Goffman 1963, 6). Jo vairāk vieglā valoda atšķiras no standartvalodas, jo spēcīgākai stigmati tā tiek pakļauta. Stigmatizācija novērojama arī Latvijas publiskajā telpā. Šajā nodaļā aplūkota dažādu sabiedrības grupu attieksme pret vieglo valodu.

Pirmajā apakšnodaļā izklāstīti salīdzinošā pētījuma rezultāti, lai aprakstītu sabiedrības izpratni par vieglo valodu. Sabiedrības informētība par vieglo valodu Latvijā pēdējos gados pieaugusi, taču joprojām pastāv dažādas interpretācijas un maldīgi priekšstati. 2021. un 2024. gadā veiktie pētījumi rāda, ka izpratne par vieglo valodu (īpaši kontrolētā vidē respektīvi aptaujās) pakāpeniski pieaug (Polinska 2023). Tomēr atbildēs parādās arī noraidoša attieksme: vieglā valoda nereti tiek uztverta kā pārlieku vienkāršota un sabiedrības lasītprasmi degradējoša. Daļa respondentu atzīst, ka, lietojot materiālu vieglajā valodā, viņiem rodas kauna sajūta.

Otrajā apakšnodaļā prezentēti pedagogu aptaujas rezultāti, atspoguļojot attieksmi pret vieglo valodu pedagogu vidū. 2023. gadā veiktā pedagogu aptauja atklāj, ka skolotāji atzīst vieglās valodas nozīmi iekļaujošā izglītībā, īpaši speciālās skolās. Tomēr daļa vispārīzglītojošo skolu pedagogu to uzskata par nevajadzīgu vienkāršošanu, kas neatbilst mācību kvalitātes kritērijiem (Polinska, Liepa 2023). Būtiski, ka visus vieglās valodas principus pedagogi vērtē kā svarīgus vai ļoti svarīgus savā darbā, kamēr tie nav marķēti ar atzīmi “vieglā valoda”, kas atspoguļo šī jēdziena stigmatizēšanu.

Trešajā apakšnodaļā analizēti sociālajos medijos publicētie komentāri, lai noteiktu sabiedrības attieksmi pret vieglo valodu. Sociālo mediju (*Facebook*, *X*) diskusijās vieglā valoda tiek bieži minēta ar ironiju un skeptisku attieksmi, pat aizvainojumu, to sasaistot ar latviešu valodas kultūras vērtību degradēšanu. Daļa komentētāju uzskata, ka vieglās valodas ieviešana ir nevajadzīga “sabiedrības infantilizācija”. Tomēr citi norāda uz praktiskiem ieguvumiem – pieejamāku informāciju personām ar grūtībām vai latviešu valodas apguvējiem. Analīze parāda, ka diskursā dominē stigmatizējoši priekšstati, kas balstās nevis lingvistiskos, bet sociālos aizspriedumus un informētības trūkumā.

Ceturtajā apakšnodaļā aplūkota plašsaziņas līdzekļos sniegtā informācija par vieglo valodu. Plašsaziņas līdzekļos vieglā valoda tiek pieminēta arvien biežāk, īpaši saistībā ar izglītību un cilvēktiesībām. Analizējot mediju žurnālistu darbu, redzami centieni skaidrot vieglās valodas nepieciešamību. Lielākoties attieksme no žurnālistu puses ir pozitīva. Tomēr izglītības trūkums, arī nevēlēšanās iedziļināties un pavisma tieši ietekmē darba rezultātu, nereti

palielinot lasītāju vai skatītāju apjukumu un padziļinot plaisu starp cilvēkiem, kuriem vieglā valoda nav nepieciešama, un cilvēkiem, kuriem brīva informācijas pieejamība vieglajā valodā varētu sniegt būtisku atbalstu ikdienas dzīvē. Tālab var secināt, ka pagaidām masu mediji vieglās valodas jautājumos Latvijā neveic informatīvās plaisas un stigmatas mazināšanas funkciju.

NOBEIGUMS

Valodas vienkāršošana nav jauna ideja – skaidras izteiksmes nozīmi gad-simtu gaitā izgaismojuši gan oratori un domātāji, gan valodnieki, juristi un cilvēktiesību aizstāvji. Valodas vienkāršošana vienmēr attiecas uz asimetriskas komunikācijas situācijām. Runājot par valodas vienkāršošanu mūsdienās, jāskata divi jēdzieni: vieglā valoda un vienkāršā valoda.

Vienkāršo valodu pamatā lieto saziņai starp nozares speciālistiem un sabiedrību. Vieglā valoda ir līdzeklis, kas palīdz mazināt sociālo plaisu starp valsts un pašvaldību iestādēm, organizācijām, cilvēkiem ar īslaicīgām vai paliekošām valodas uztveres grūtībām un sabiedrību kopumā.

Vieglās un vienkāršās valodas terminu lietojums nav bijis konsekvents ne dokumentos, ne tiesību aktu tulkojumos, ne vārdnīcās. Patlaban nav neviena avota, kurā būtu korekti norādīts termins “vieglā valoda” un tā ekvivalenti citās valodās, kas ir būtiski sistemātiskai pētniecībai un praktiskajam lietojumam.

Vācijas pieredze rāda, ka tiesību aktiem var būt izšķiroša loma vieglās valodas attīstībā, taču Latvijā vieglās valodas lietojums tiesību aktos nav precīzi definēts: ES Piekļūstamības direktīva un uz tās bāzes izstrādātais Likums par preču un pakalpojumu piekļūstamību paredz saptomas informācijas nodrošināšanu, bet nav vienotu vadlīniju un arī vienotu priekšstatu par saptomas raksturlielumiem: vai saptomas nozīmē vieglās vai tomēr vienkāršās valodas lietojumu? Vai preču un pakalpojumu piekļūstamības kontekstā ir būtisks vizuālais noformējums? Vai ir plānoti jebkādi kontroles mehānismi informācijas piekļūstamības izvērtēšanai? Šie un citi jautājumi pagaidām palikuši neatbildēti.

Neraugoties uz to, vieglās valodas jomā Latvijā 25 gadu laikā paveikts gana daudz (lai arī ne pietiekami): publicēti vairāki izdevumi, īpaši speciālajā pedagogijā, paplašinās daiļliteratūras pieejamība, beidzot nodrošināta izglītības pieejamība vieglās valodas tekstu veidotājiem, jau 9 gadus ik dienu skan Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā, un arī mediju piekļūstamības jautājumus plānots paplašināt attīstās pētniecība, nozares speciālisti iesaistās starptautiskā sadarbībā.

Vieglās valodas pētniecībā pamatā veidojas trīs pieejas:

- 1) tekstos balstīta pētniecība;
- 2) lietotāju pieredzē un perspektīvā balstīta pētniecība;
- 3) procesos balstīta pētniecība.

Liela nozīme ir starpvalstu sadarbībai, kas ļauj izzināt plašāku pieredzi un ar zināšanu pārnesei stimulēt dažādus pētniecības virzienus. Latvijā līdz šim aptverta lietotāju pieredzē un tekstos balstīta pētniecība, taču būtu jāmeklē veidi, kā paplašināt šos virzienus un sākt arī procesu pētniecību. Latvijā bez LU HZF Latviešu valodas institūta pētnieku veikuma pie vieglās valodas pētniecības jāmin augstskolu studentu noslēguma darbi: to nav daudz, taču ir vērojams

neliels pieaugums, īpaši pēc izvēles kursa “Vieglā valoda” ieviešanas Latvijas Universitātē un Rīgas Stradiņa universitātē. Visbiežāk studenti vieglo valodu skata pedagogijas kontekstā un sabiedrisko attiecību jomā jeb komunikācijā starp valsts un pašvaldību iestādēm un to klientiem. Retāk tiek skatīti jautājumi, kas attiecas uz citām vieglās valodas lietotāju grupām: senioriem, migrantiem, no dzimšanas nedzirdīgiem cilvēkiem.

Vieglā valoda šajā promocijas darbā raksturota, raugoties no tekstveides, sintakses, leksikas, morfoloģijas un vizuālā noformējuma aspekta. Taču jāpatur prātā, ka praksē šie līmeņi parasti nav cits no cita nodalāmi. Analizējot vieglās valodas teksta piemērus, secināms, ka visi vieglajā valodā izmantotie valodas izteiksmes līdzekļi atbilst literārās latviešu valodas normām, tikai reducētā veidā. Vieglajai valodai specifiski ir vizuālā noformējuma principi, kas citām valodas formām nav tik būtiski.

Raugoties uz vieglās valodas vietu valodas eksistences formu kontekstā, jāsecina, ka padziļināta skatījuma veidošanai un vieglās latviešu valodas sastatīšanai ar analogu fenomenu citās valodās var izmantot variantu lingvistikas modeli, tomēr šī pieeja nav īsti piemērota. Latviešu valodai specifiskajā valodas paveidu klasifikācijā vieglā valoda pozicionējama kā modificēta latviešu literārās valodas forma, kam raksturīgas specifiskas iezīmes.

Vieglās valodas pozīcijas nostiprināšana un izglītības pieejamība ir būtiska, lai sabiedrības attieksmi pret vieglo valodu pamazām ievirzītu citā gultnē. Aptaujājot atsevišķas sabiedrības grupas, izmantojot tieši vieglajai valodai veltītu anketu, redzams, ka zināšanas par vieglo valodu pamazām pieaug: arvien vairāk cilvēku par to ir dzirdējuši, dažkārt lietojuši kādu no vieglās valodas principiem. Tomēr gadījumos, kad vieglā valoda nonāk saskarē ar jautājumiem, kas skar nacionālo identitāti vai personīgās vērtības, attieksme pret to kļūst stipri kategoriskāka un noraidošāka.

Analizējot sociālajos medijos publicētos lietotāju ierakstus un komentārus, redzams, ka daudz vairāk ir to cilvēku, kuri aktīvi noliedz vieglās valodas nepieciešamību. Skeptisku attieksmi pauž arī sabiedrībā ievērojami cilvēki. Vieglās valodas atbalstītāju ir ļoti maz, lielākoties tie ir cilvēki, kas saskārušies ar tās nozīmi savā ikdienā vai darba dzīvē. Trešā sabiedrības grupa ir cilvēki, kuri uzskata, ka vieglā valoda ir neliterāra valodas forma, angļiem bagāta sarunvaloda, ko savā saziņā izmanto jaunieši. Šādi novērojumi parāda, ka sabiedrībā kopumā tomēr pietrūkst izpratnes par vieglās valodas principiem, lietojuma kontekstu un mērķgrupām, taču izpratne var sākt veidoties tikai tad, kad ir atzīta sabiedrības daudzveidība un dažādu sociālo grupu vajadzības.

Promocijas darbs par vieglo valodu latviešu valodniecībā apliecina, ka šī valodas forma ir gan lingvistiski definējama, gan sociāli un politiski nepieciešama. Analīze tekstveides sintakses, leksikas, morfoloģijas un vizuālā noformējuma līmenī rāda, ka vieglajai valodai piemīt stabils kritēriju kopums, kas ļauj to nošķirt. Tādējādi vieglā valoda uzskatāma par latviešu literārās valodas specifisku formu ar noteiktu funkciju – nodrošināt informācijas piekļūstamību.

Darba rezultāti apstiprina, ka vieglā valoda Latvijā vēl nav institucionalizēta valsts politikas līmenī, taču pastāv spēcīgi priekšnoteikumi tās attīstībai. Pētījums demonstrē, ka sabiedrības vajadzība pēc šādas valodas formas ir reāla, bet normatīvā regulējuma, nacionāla līmeņa standartizācijas un atbalsta resursu trūkums kavē vienotu praksi.

Papildinot secinājumus, jāuzsver vairāki nākotnes virzieni:

1. **Normatīvais regulējums.** Nepieciešams valsts mēroga dokuments vai tiesiska norma, kas nostiprinātu vieglās valodas lietojumu vismaz noteiktās jomās (valsts pārvalde, veselības aprūpe, izglītība, mediji). Tas dotu stabilu pamatu konsekventai praksei.
2. **Standartizācija un metodika.** Lai nodrošinātu kvalitāti un vienotu pieeju, būtu jāveido atbildīgā institūcija, kas izstrādātu rekomendācijas vieglās un vienkāršās valodas lietojumā valsts pārvaldē un citās organizācijās, sniegtu konsultācijas, vērtētu tekstu kvalitāti un veiktu regulāru informācijas piekļūstamības izvērtējumu. Tas ļautu izvairīties no formālas un sadrumstalotas pieejas un nodrošinātu atpazīstamību.
3. **Empīriskie pētījumi.** Promocijas darbs iezīmē empīriskās izpētes nozīmi. Turpmākajos pētījumos jāpadziļina vieglās valodas tekstu uztveramības pārbaude dažādās mērķgrupās, kā arī jāpārbauda pašreiz vadlīnijās ietvertu ieteikumu atbilstība teksta saprotamības veicināšanai realitātē. Tāpat pētniecību vieglās valodas jomā var attīstīt arī citos virzienos, piemēram, audiovizuālie resursi, veselībratība, izglītība u. c.
4. **Speciālistu sagatavošana.** Lai vieglā valoda kļūtu par praktisku un pastāvīgu latviešu valodas daļu, nepieciešama mērķtiecīga mācību sistēma tekstu veidotājiem. Perspektīvā ir jādomā par šādu speciālistu sagatavošanu augstskolas līmenī un jāmeklē veidi arī citu vieglās valodas apguves iespēju paplašināšanai, lai pamazām izveidotu un pakāpeniski attīstītu kvalitatīvu vieglās valodas pakalpojumu tirgu.
5. **Sociālais aspekts.** Vieglās valodas lietojums jāuztver ne tikai kā lingvistisks instruments, bet arī kā iekļaujošas sabiedrības apliecinājums.

Noslēdzot jāsecina: vieglā valoda latviešu valodniecībā ir jauna, bet perspektīva pētniecības un praktiskās darbības joma. Promocijas darbs veido pamatu izpratnei par šo valodas formu un tās attīstībai, iezīmējot virzienus, kuros jāvirzās valsts politikai, akadēmiskajai pētniecībai un praktiskajam lietojumam.

TĒZES

1. Raugoties uz vieglās valodas vietu valodas eksistences formu kontekstā, jāsecina, ka padziļināta skatījuma veidošanai un vieglās latviešu valodas sastatīšanai ar analogu fenomenu citās valodās var izmantot variantu lingvistikas modeli, tomēr šī pieeja nav īsti piemērota.
2. Latviešu valodai specifiskajā valodas paveidu klasifikācijā vieglā valoda pozicionējama kā modificēta latviešu literārās valodas forma, kam raksturīgas specifiskas īpatnības tekstveidē, sintaksē, leksikā un morfoloģijā.
3. Vienotai un kvalitatīvai pētniecības un prakses attīstībai jānostiprina termini “vieglā valoda” un “vienkāršā valoda”, pievēršot uzmanību arī terminu ekvivalentu harmonizācijai citās valodās.
4. Pašreiz Latvijā ir daži tiesību akti, kuri nosaka tiesības saņemt informāciju saprotamā veidā. Vienlaikus nav definētas konkrētas prasības, pēc kurām vadīties tiem, kuri vēlas sagatavot informāciju atbilstoši tiesību aktos noteiktajam. Vieglās un vienkāršās valodas pozīcijas nostiprināšanai jākalpo par pamatu vienotas stratēģijas izstrādei attiecībā uz informācijas piekļūstamību valsts līmenī.
5. Informācijas nepietiekamība un robežu neskaidrība veicina stigmatizējošu un noraidošu attieksmi gan pret vieglo valodu, gan tās lietotājiem. Lai veicinātu informācijas piekļūstamības attīstību praksē, ir jāveic apjomīgs un mērķtiecīgs informēšanas darbs.

PATEICĪBAS

Neizmērāma pateicība manam vīram Laurim un bērniem Austrai un Madaram, kas pacietīgi izturēja šos trīs gadus, ziedojot savas vēlmes un vajadzības, lai es varētu sasniegt iecerētos mērķus.

Visdziļākā pateicība darba vadītājai profesorei Inai Druvietei par drosmi pieņemt mani savā paspārnē un kopā klusi, tomēr pamanāmi apgūt jaunas, dažkārt svešādas dzīves šķautnes.

Sirsnīgākais paldies Ditei Liepai par stingru balstu, palīdzīgu roku un padomu, man mēģinot pārpeldēt valodniecības okeānus.

Pateicība manām ārvalstu kolēģēm – Ullai, Lēalaurai un Kristianeī – par iespēju saglabāt ticību mana darba nozīmīgumam pat vizzemākajos punktos.

Paldies manai pamata darbavietai, Jāzēpa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolai, un audzēkņiem par iespēju pielāgot stundu sarakstu, kad tas bija nepieciešams.

Es vienmēr esmu zinājusi, ka vēlēšos iegūt doktora grādu, taču biju sev apsolījusi, ka darīšu to tikai tad, kad manā dzīvē būs ienācis pareizais temats. Tāpēc paldies Margaritai Spiridai, kas uzaicināja mani piedalīties PERLSI projektā un neļāva noplakt manai sākotnējai interesei par vieglo valodu.

Visbeidzot paldies arī tiem, kas jauši vai nejauši ar skepsi, šaubām, vienaldzību un nejaukām piebīdēm deva spītu šo darbu izdarīt līdz galam.

UNIVERSITY OF
LATVIA

**FACULTY OF
HUMANITIES**

DEPARTMENT OF LATVIAN AND BALTIC STUDIES

Velga Polinska

**EASY LANGUAGE IN THE SYSTEM OF
LATVIAN LANGUAGE VARIETIES**

SUMMARY OF DOCTORAL THESIS

submitted for the obtaining of the scientific degree (Ph. D.)

in Linguistics and Literary Studies

Subfield: Latvian General Linguistics

Riga 2026

The doctoral thesis was carried out at the Chair of the Faculty of Humanities, University of Latvia, from 2022 to 2025.

This work was developed with the support of the European Social Fund project “Strengthening of the Capacity of Doctoral Studies at the University of Latvia within the Framework of the New Doctoral Model” (No. 8.2.2.0/20/1/006).

NATIONAL
DEVELOPMENT
PLAN 2020

EUROPEAN UNION
European Social
Fund

INVESTING IN YOUR FUTURE

This work was developed with the support of the Recovery and Resilience Facility project “Internal and External Consolidation of the University of Latvia” No. 5.2.1.1.i.0/2/24/1/CFLA/007.

Funded by
the European Union
NextGenerationEU

The thesis consists of an introduction, four chapters, a conclusion, theses, a reference and source list, and two appendices.

Form of the thesis: dissertation in humanities and arts, field – linguistics and literary studies, subfield – Latvian general linguistics.

Supervisor: Professor, Senior Researcher Dr. habil. philol. **Ina Druviete**.

Reviewers:

- 1) Professor Dr. philol. **Indra Karapetjana**, University of Latvia;
- 2) Professor Dr. philol. **Linda Lauze**, RTU Liepāja Academy;
- 3) Assoc. Professor, Senior Researcher Dr. philol. **Jānis Veckrācis**, Ventpils University of Applied Sciences.

The thesis will be defended at the public session of the Doctoral Committee of Linguistics and Literary Studies, Music, Visual Arts, and Architecture of the University of Latvia, at 4 pm on February 3, 2025, at the Faculty of Humanities of the University of Latvia, Visvalža street 4a, Room 402.

The thesis is available at the Library of the University of Latvia, Kalpaka blvd. 4.

Chairperson of the Doctoral Committee
of Linguistics and Literary Studies, Music,
Visual Arts and Architecture.

of the University of Latvia _____ Dr. philol. **Ausma Cimdiņa**

Academic Secretary of the Doctoral Committee _____ Dr. philol. **Iveta Narodovska**

© Velga Polinska, 2026

© University of Latvia, 2026

ISBN 978-9934-36-510-2

ISBN 978-9934-36-511-9 (PDF)

ABSTRACT

The doctoral thesis aims to determine the position of easy language within the system of Latvian language varieties. Easy language research in Latvia has only recently begun, and the attitude towards it tends to be negative, mainly because the boundaries between different types of language simplification and contexts of use are still blurred.

The position of easy language is approached from four perspectives: the development of easy language in the world and in Latvia, the characteristics of easy language at different language levels and their correspondence to the standard Latvian language, the position of easy language in the classification of forms of language existence, and the attitude of society towards easy language and its users.

The hypothesis of the doctoral thesis – easy language should be recognized as a specific form of the Latvian standard language – has been confirmed during the work. The research also concluded that Latvia needs to develop a unified strategy for the use of easy language in public administration and to undertake extensive, targeted measures to raise public awareness.

This doctoral thesis is the first paper of this scale in the field of easy language, and it will lay a solid foundation for further development of easy language.

Keywords: easy language, plain language, information accessibility, language stratification, language standard forms

TABLE OF CONTENTS

ABSTRACT	33
INTRODUCTION.....	35
1. EASY LANGUAGE DEVELOPMENT.....	46
2. EASY LANGUAGE CHARACTERISTICS AT DIFFERENT LANGUAGE LEVELS.....	50
3. EASY LANGUAGE WITHIN THE CLASSIFICATION OF FORMS OF LANGUAGE EXISTENCE.....	53
4. PUBLIC ATTITUDES TOWARDS EASY LANGUAGE USE AND USERS....	55
CONCLUSION.....	57
THESES	60
ACKNOWLEDGEMENTS	61
BIBLIOGRAPHY.....	62

INTRODUCTION

We live in a world that we experience largely through language. Language allows us to communicate with each other, define values and norms, develop laws, obtain education, develop business, expand and improve science. Over time, new terms are introduced into the language, the influence of other languages appears, bureaucratic phrases are consolidated, and, under these natural processes, the language becomes increasingly complex.

Any language is a dynamic and multi-layered phenomenon. Several factors influence its diversity: the region represented by the speakers, their social group, education, speech situation, and communication goals. In sociolinguistics, the diversity of language forms is considered one of the basic features of the functioning and sustainability of a living language, while the uniformity of language is more of a theoretical construct than a real phenomenon. This view is accurately described by British linguist David Crystal, who emphasizes: “English has never been a uniform language, and its diversity – dialects, non-standard varieties, world Englishes – has always been part of its history” (Crystal, 2004, p. 6). This statement applies not only to English, but to language systems in general – any language exists as a collection of many forms of expression.

In a democratic society, the diversity of social groups and the need for diversity of communication must be recognized. Many factors, including education, health, native language, knowledge of foreign languages, and life experience, influence language perception. Currently, due to the often bureaucratic and complex use of language, the fundamental values of modern society – the rule of law, democracy, human rights, diversity, inclusion, and social justice – may become inaccessible to particular social groups. In creating and strengthening a society in which inclusion and equality are self-evident, it is necessary to ensure effective communication regardless of the interlocutor's, reader's, or listener's proficiency in the language.

The Universal Declaration of Human Rights states that “all human beings are born free and equal in dignity and rights” and that “everyone is entitled to all the rights and freedoms outlined in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made based on the political, jurisdictional, or international status of the country or territory to which the person belongs” (Articles 1 and 2). In Europe and elsewhere, increasing attention is being paid to the development of an inclusive environment – as evidenced by adopted regulations and the work of individual institutions, non-governmental organizations, and initiatives. Much has been achieved in environmental accessibility, but information accessibility has long remained in the background. For example, Directive (EU) 2019/882 of the European Parliament and of the Council on the accessibility of products

and services stipulates that, from 2025, all EU Member States must introduce measures to promote the accessibility of products and services for people with disabilities. The implementation of such a directive and the development of an inclusive environment cannot take place without changes in communication. This means that forms of language simplification – easy and plain languages – will become an integral part of mutual communication.

Topic description. The idea of easy language reached Latvia a few years after the restoration of independence, along with a desire and openness to everything new, which was often already known elsewhere in Europe and the world (Liepa, 2021, p. 34). Until very recently, easy language existed only as a practical concept; its use had not been described, researched, and tested in target groups. No doubt easy language is of a practical nature, but full development is possible only when practical work is carried out hand in hand with research. The work done within the PERLSI (Promoting Easy-to-Read Language for Social Inclusion) project led by the University of Latvia has laid the foundation for further development of easy language research in Latvia. Further, it is necessary to strengthen the position of easy language and to study the attitude of society, the creators and users of the easy language, towards the easy Latvian. Moreover, when advocating for information accessibility, it should be kept in mind that the right to reliable information and support extends not only to those who need adapted forms of communication but also to those who want to prepare accessible texts and ensure appropriate communication (Polinska, 2023).

Indeed, the accessibility of the information space cannot be fully achieved without ensuring cooperation between creators and users of easy language texts. Such interaction contributes to the growth of demand and to active involvement among users of easy language texts. It ensures the acquisition of knowledge, skills, and competencies for text creators, strengthening understanding and weakening erroneous, stereotypical, and stigmatizing perceptions of target groups (Maaß, 2020, p. 136; Knapp, 2021, p. 141).

World experience shows that easy language can provide significant support for people with temporary or permanent language perception difficulties. However, in Latvian linguistics, the idea of an easy language is currently met with some scepticism. Often, and also in intelligentsia circles, concerns are expressed that easy language cannot be considered a functional, fully usable form of language and that its introduction and active use could significantly worsen society's reading literacy and reasoning abilities. Easy language is criticized for insufficient linguistic analysis, weak or insufficient scientific basis, and lack of research-based evidence, especially regarding its linguistic characteristics (Leskelä et al., 2022, p. 1). To reject or confirm such concerns, an in-depth analysis of easy language should be conducted, characterizing its features and comparing them with those of standard Latvian. Therefore, **the doctoral thesis aims to determine the position of easy language in the system of Latvian language varieties.**

To achieve the aim, the following **research tasks** have been set:

- 1) Study theoretical literature and describe the use of easy language in Latvia and Europe;
- 2) Describe the principles of easy language;
- 3) Analyse easy language at different language levels;
- 4) Analyse the principles of language stratification;
- 5) Determine the attitude towards easy language in different groups of society;
- 6) Identify the basic conditions for developing a positive attitude towards easy language.

The doctoral thesis hypothesizes that easy language should be recognized as a special form of the standard Latvian.

Topology of the doctoral thesis. Linguist Aina Blinkena points out that all forms of expression of the Latvian language are equally valuable and respectable; however, a strict distinction must be made as to the situations in which each of them should be used (2013, p. 250). Easy language research in Latvia has only recently begun, and the attitude towards it tends to be negative, mainly because the boundaries between different types of language simplification and contexts of use are still vague. A comparison of the characteristics of easy language with those of the Latvian standard language and the determination of its position in the system of varieties will help characterize the function, possibilities, and limitations of easy language.

Novelty of the doctoral thesis. The role of easy language in Latvian linguistics has not yet been defined and described. However, it is essential to evaluate the function of easy language by analysing its features from a theoretical and practical perspective. Considering the diversity of language development directions elsewhere, it is expected that in specific contexts, the importance of language simplification will increase. The characterization of the easy language, the assessment of linguistic attitudes, and the delineation of future perspectives will lay an important foundation for further research. It will help to determine more precise boundaries of easy language in the linguistic landscape. At the same time, the phenomenon of easy language has suggested the need to review the Latvian language's stratification.

It is important to keep in mind that researchers' recommendations can form the basis for legislation in the field of language policy (Druviete, 2021, p. 18). This means that the initiated research work must be continued to ensure a structured approach to strengthening the position of easy language in legislation as well.

The theoretical basis of the study consists of the comprehensive publication "Handbook of Easy Languages in Europe" compiled by Finnish researchers Kamilla Lindholm and Ulla Vanhatalo, which examines both the terminology and usage of easy languages, as well as their legal status and historical issues in various European countries (Lindholm & Vanhatalo, 2021), easy language

guidelines developed by Christiane Maaß, head of the Easy Language Research Center at the University of Hildesheim, and research on the functionality, comprehensibility and stigmatization of easy language, as well as the detailed analysis of the characteristics of easy and plain language by Lealaura Leskelä et al. (Leskelä et al., 2022).

The description of the Latvian experience and the features of the easy Latvian language are based on the “Viegļā valoda. Rokasgrāmata” (Easy Language Handbook) (2021) published by the UL Academic Press and “Latviešu valodas gramatika” (Latvian Grammar) published by the UL Institute of the Latvian Language (2013).

The principles of language stratification are described using Latvian and foreign theoretical sources, for example, Inta Freimane (1993) “Valodas kultūra teorētiskā skatījumā” (Language Culture from a Theoretical Perspective), Michael Halliday and Christian Mathiesen “Introduction to Functional Grammar” (2004), Kurt Wächtler’s “Geographie und Stratifikation der englischen Sprache” (Geography and Stratification of the English Language) (1977), Charles Ferguson’s theory (1959), the Prague School, William Labov’s sociolinguistics school (1970s), Eugenio Coşeriu’s theory of language varieties (1988), Artūrs Ozols’ system of standard language features (1965).

The public’s attitude towards easy language was assessed using Erving Goffman’s stigma theory and the theory of the social and cultural effects of media, in conjunction with Ch. Ferguson’s and E. Coşeriu’s theories of language varieties.

Sources and methods

The descriptive method, including a review of theoretical literature, was used to analyse the situation in Latvia and other countries in the field of easy language. The descriptive and comparative method was used to describe the lexical, morphological, and syntactic features of easy language. For the study, easy language texts (publications on websites, books, information materials, and lesson materials) were manually selected and analysed, with notes taken and structured data recorded. The European Union terminology database IATE was used for terminology analysis: sections *easy-to-read*, *plain language*, *klarspråk*, *lättläst*, *selkokieli*, *selkeä kieli*, as well as examples or renderings of terms *easy-to-read* and *plain language* from the online dictionary *Linguee*.

To determine the legal status of easy language, legal acts regulating information accessibility were analysed: the UN Universal Declaration of Human Rights, the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, the European Accessibility Directive on accessibility requirements for products and services, the Law on Accessibility of Goods and Services, Cabinet Regulation No. 445 “Procedures for Publishing Information on the Internet by Institutions”, as well as the Official Language Policy Guidelines for 2021–2027.

The linguistic basis of the study consists of three source blocks: 1) texts from the “Destinations” section of the website *mamadaba.lv* (total number of words – 9800), which were adapted into easy language by participants of continuing education courses organized within the ERASMUS+ project PERLSI, but edited and tested with the target group by the author of the doctoral thesis and *Dr. philol.* Dite Liepa; 2) 16 Latvian folk tales were adapted into easy language during PERLSI projects – five tales at the first easy language level (320 words), six tales at the second language level (644 words), and another five tales at the third easy language level (794 words). A collective of authors adapted the tales, but the author of the doctoral thesis and *Dr. philol.* Dite Liepa edited and tested them with the target group; 3) a series by the authors' collective “Stāsti vieglajā valodā” (Stories in Easy Language), first and second books (2024, published by AS “Valters un Rapa”). The stories were submitted to the second writing competition in 2023 and were edited and tested in the target group by the author of the doctoral thesis. There are few publications in easy Latvian, but even fewer texts whose functionality and quality have been tested in at least one of the target groups. When choosing texts for the study, it was important to select material that both theoretically complies with the principles of easy language and performs its function in practice; therefore, a significant selection criterion was testing with the target group. The paper also includes individual examples from other publications, with references, created in easy language, but whose testing with the target group was not verified by the author of the thesis.

The following data collection methods were used to determine linguistic attitudes:

- Descriptive method. The study analysed available texts and documents related to easy language and its use in practice. The selection of texts was carried out according to previously determined criteria (e.g., the target audience, thematic content, and publication type).
- Sociolinguistic methods: questionnaires, interviews, direct observation method, document analysis, and source analysis. Structured questionnaires, including both closed and open-ended questions, were developed to clarify language users' attitudes. The questionnaires were distributed electronically without using specialized survey platforms. Surveys conducted:
 - A survey conducted in 2021 within the PERLSI project (509 respondents: 270 women and 239 men) was used, the results of which were compared with a survey conducted in 2024 (828 respondents: 568 women and 260 men) to determine trends in awareness and attitude changes.
 - A survey of educators was conducted in 2023 to determine the importance of the use and principles of easy language (500 respondents: 360 general education teachers and 160 special education teachers).
- Comparative analysis to describe the lexical, syntactic, and morphological peculiarities of easy language. The structure of easy language was

analysed by manually comparing selected texts with the standard Latvian. Comparative analysis was performed by creating tables that recorded lexical choices, sentence structures, and grammatical forms.

Thesis structure. The thesis consists of an introduction, four chapters, a conclusion, theses, bibliography, and two appendices.

The introduction justifies the choice of topic, the paper's relevance and novelty, the hypothesis, the aim of the paper, and the tasks necessary to achieve it. It also describes the methods used in the study.

The first chapter, "Easy language development", provides a general description of easy and plain languages for the differentiation of concepts, analyses the use of both terms and proposes terms for consolidation in the collection of linguistic terms, as well as develops a definition of easy language, provides a description of ISO standards, examines legal acts that regulate the use of easy language in Latvia, describes Latvian and international experience in the practical use of easy language and the most important research directions.

The second chapter, "Characteristics of easy language at different language levels", describes the theoretical aspects of easy language in text formation, syntax, lexis, morphology, and visual modalities, and analyses its practical manifestations in published texts tested with target groups.

The third chapter, "Easy language within the classification of forms of language existence", describes the approach to the classification of language existence forms, examines the problems of linguistic stratification, characterizes the historical aspect of forms of language existence, provides insight into theories of language varieties and the positions of easy language in the general context of forms of language existence, as well as analyses the concept of standard language and its specifics in Latvian linguistics and easy language in the context of standard language.

In the fourth chapter, "Public attitudes towards easy language use and users", a comparative study to determine changes in public awareness of easy language between 2021 and 2024 is outlined, the results of a survey conducted in 2023 among general education and special education teachers on the importance of easy language principles in education are described, posts and comments published on Facebook and X are analysed, reflecting the attitude of social media users towards publications in easy language, and the information published in the media about plain language is examined.

The conclusion summarizes the main theoretical and practical findings acquired during the study.

For the defence of the doctoral thesis, five theses are proposed.

Two appendices are added to the doctoral thesis: questions to assess educators' opinions on the use of easy language in pedagogy (2023) and questions to assess public opinion on the use of easy language in Latvia for a comparative study (2025).

Approbation of the doctoral thesis

Articles published in peer-reviewed scientific journals

1. Liepa, D.; Polinska, V. (2023) Vietnes mammadaba.lv tulkojums vieglajā valodā: leksikas analīze. *Vārds un tā pētīšanas aspekti : rakstu krājums*, 27. Atb. red. Linda Lauze. Liepāja: LiePA, 150–161. doi.org/10.37384/VTPA.2023.27.150 (EBSCO)
2. Polinska, V., Liepa, D. (2023) Easy Language in the Context of Modern Pedagogy // *Cilvēks, tehnoloģijas un izglītības kvalitāte* (2023), LU Akadēmiskais apgāds, 664.–674. lpp. https://doi.org/10.22364/htqe.2023 (WoS)
3. Liepa, D., Polinska, V. (2023) Latviešu tautas teikas vieglajā valodā: sintakses analīze. *Valoda -2023. Valoda dažādu kultūru kontekstā : XXXIII [33.] zinātnisko rakstu krājums / Daugavpils Universitāte. Humanitārā fakultāte Daugavpils : DU Akadēmiskais apgāds "Saule", 2023 106.–115. lpp., URL: https://du.lv/wp-content/uploads/2024/08/Valoda_2023-1.pdf ISBN 978-9934-39-009-8. ISSN 1691-6042. (EBSCO)*
4. Liepa, D., Polinska, V. (2023) Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā – rīks iekļaujošas sabiedrības veidošanā. (Pieņemts publicēšanai Liepājas Universitātes zinātnisko rakstu krājumā *Sabiedrība un kultūra*) (EBSCO)
5. Polinska, V., Liepa, D. (2023). Construction of the Image of Persons with Disabilities in Latvian Mass Media / Velga Polinska, Dite Liepa. (Articles). References: p. 151–152 // *Bendrinē kalba* Vol. 96 (2023), p. 138–155. https://doi.org/10.35321/bkalba.2023.96.07. (ERIH+)
6. Polinska, Velga; Liepa, Dite. (2023) Easy language for social inclusion – case study *Taikomoji kalbotyra* Vol. 20 (2023), p. 221–229. https://doi.org/10.15388/Taikalbot.2023.20.16. (SCOPUS)
7. Polinska, V., Liepa, D. (2024) Viegļās valodas loma mazākumtautību skolotāju darbā. *Valodu apguve: problēmas un perspektīva : zinātnisko rakstu krājums*. Liepāja : RTU Liepājas akadēmija, 2024 Nr. XIX/XX [19/20], 68.–79. lpp., URL: https://dom.lndb.lv/data/obj/1465986.html ISBN 1407-9739. (EBSCO)
8. Liepa, D., Polinska, V. (2024) "Vieglā valoda. Rokasgrāmata" – pirmais vieglajai valodai veltītais izdevums latviešu valodā. *Valodu apguve: problēmas un perspektīva : zinātnisko rakstu krājums*. Liepāja : RTU Liepājas akadēmija, 2024 Nr. XIX/XX [19/20], 138.–157. lpp., URL: https://dom.lndb.lv/data/obj/1465986.html ISBN 1407-9739. (EBSCO)
9. Anča, G., Bružaitē-Liseckienē, J., Daraškieņē, I., Haramija, D., Lebedytė Undzėnienē, R., Lesjak, S., Meļņika, I., Motiekaitytė, K., Kalnbērziņa, V., Kalniņa, M., Knapp, T., Polinska, V. (2024). The role of Easy Language awareness for Social Inclusion in Latvia, Lithuania, and Slovenia. *Taikomoji kalbotyra* Vol. 21 (2024), p. 14–34. https://doi.org/10.15388/Taikalbot.2024.21.2. (SCOPUS)

10. Druviete, I., Liepa, D., Polinska, V. (2023). Viegļā valoda Latvijā: daži klasifikācijas un terminoloģijas jautājumi. *Linguistica Lettica* Nr. 32 (2023), 151.–169. lpp., URL: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/67078> ISSN 1407-1932. (SCOPUS)
11. Polinska, Velga. (2024). Viegļā valoda – vai jauns latviešu valodas paveids? / Velga Polinska. // *Latviešu valoda pastāvībā un mainībā: norises, tendences, prognozes* / zin. red. Ina Druviete Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2024. Piektā nodaļa, 99.–109. lpp. ISBN 978-9934-36-322-1.
12. Polinska, V. (2024). Easy language use and language attitudes in Latvian public space. Pieņemts publicēšanai *Sixth International Symposium Language for International Communication (LINCS) proceedings*.
13. Polinska, V. (2025). Valodas nozīme un lietojums ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns. *Linguistica Lettica* 33, Rīga: Latviešu valodas institūts, 26.–45. lpp., ISSN: 1407–1932. (SCOPUS)
14. Polinska, V., Liepa, D. (2025). Viegļā un vienkāršā valoda Latvijas medijos. Pieņemts publicēšanai *Daugavpils Universitātes rakstu krājumā Valoda – 2025*. (EBSCO)

Presentations at the international scientific conferences

1. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Vietnes mammadaba tulkojums vieglajā valodā: leksikas analīze*. 27th International Scientific Conference “The Word: Aspects of Research” of the Liepāja University, Liepāja, November 24–25, 2022.
2. Polinska, Velga. *Grūtības, tulkojot vieglajā valodā*. LU HZF Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļas un Latvijas Tulku un tulkotāju biedrības 8. ziemas lasījumi “Tulkotāja meklējumi un atradumi”, December 15, 2022.
3. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Latviešu tautas teikas vieglajā valodā: sintakses analīze*. Daugavpils University Faculty of Humanities’ International Scientific Conference “XXXII Scientific Readings”, Daugavpils, January 26–27, 2023.
4. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Viegļā valoda mūsdienu pedagoģijas kontekstā*. 81st International Scientific Conference of the University of Latvia at the Faculty of Education, Psychology, and Art, Riga, February 3, 2023.
5. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā – rīks iekļaujošas sabiedrības veicināšanā*. 26th International Scientific Conference “Society and Culture: Value Genesis and their Transformation” of Liepāja University, Liepāja, May 18–19, 2023.
6. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Viegļā valoda latviešu valodas kā svešvalodas apguvē*. 20th International Scientific Conference “Language Acquisition: Problems and Perspective” of Liepāja University, Liepāja, May 19, 2023.
7. Polinska, Velga. *Factors Contributing to Easy Language Development in Latvia*. 3rd Conference on Accessible Language and Communication KLAARA 2023. Leiria, Portugal, July 3–7, 2023.

8. Polinska, Velga; Liepa, Dite. *Construction of the Image of Persons with Disabilities in Latvian Mass Media*. 28th International Scientific Conference of Jonas Jablonskis “Language and the Times: Representations of the Person, Generation, and Society in Language” of Vilnius University, Vilnius, September 21–22, 2023.
9. Liepa, Dite; Polinska, Velga. *Vieglās valodas lietojums saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir funkcionēšanas ierobežojumi*. 3rd Latvian National Rehabilitation Congress, Riga, November 23, 2023.
10. Polinska, V. *Cilvēku ar invaliditāti tēla veidošana Latvijas medijos*. Daugavpils University Faculty of Humanities’ XXXIV International Scientific Conference “The January Papers”, Daugavpils, January 25, 2024.
11. Polinska, V. *Valodas lietojums un nozīme ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns*. International Scientific Conference “Language in Family and Family Language” to commemorate the 151st anniversary of academician Jānis Endzelīns. Riga, February 22–23, 2024.
12. Polinska, V. *Easy Language Use and Language Attitudes in Latvian Public Space*. Sixth International Symposium *Language for International Communication (LINCS)* titled “Trans-cultural ecosystems: language, culture, and literature”, Riga, May 9, 2024.
13. Polinska, V. *Easy Language in Exercising Human Rights to Information Accessibility*. 15th World Down Syndrome Congress 2024, Brisbane, Australia. July 9–12, 2024.
14. Polinska, V. *Latvijas Radio ziņas vieglajā valodā: morfoloģijas analīze*. 29. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds un tā pētīšanas aspekti”. RTU Liepājas akadēmija, 2024. gada 28. novembris.
15. Polinska, V., Liepa, D. *Vieglā un vienkāršā valoda Latvijas medijos*. Daugavpils University Faculty of Humanities’ XXXV International Scientific Conference “The January Papers”, Daugavpils, January 30–31, 2025.
16. Polinska, V. *Originālliteratūra vieglajā valodā – realitāte arī Latvijā*. International Scientific Conference “From the First Book to Digital Texts: the Development of Language in 500 years” to commemorate the 152nd anniversary of academician Jānis Endzelīns, Rīga, February 20–21, 2025.
17. Polinska, V., Liepa, D. *Literatūra vieglajā valodā – atskats un perspektīvas*. 83rd International Scientific Conference of the University of Latvia, Faculty of Education Sciences and Psychology, January 31, 2025.
18. Polinska, V. *Vieglās valodas lietojums mācību materiālos Skola 2030: jauna pieredze un atziņas*. 83rd International Scientific Conference of the University of Latvia, Faculty of Education Sciences and Psychology, January 31, 2025.
19. Polinska, V. *Eiropas Piekļūstamības direktīvas ietekme uz vieglās valodas lietojumu Latvijā: novērojumi un rekomendācijas*. 4th International Conference on Easy Language Research and Practice KLAARA 2025, Riga, August 27–29, 2025.

20. Polinska, V. *Vieglā un vienkārša valoda: terminu šķirums un lietojums*. Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmās latviski izdotās grāmatas atceres konference “Latviešu grāmatas ceļš: terminoloģija un valoda piecsimtgadē gaismā” October 16, 2025.
21. Polinska, V. *Vārdkopa “mūžīgais bērns” Latvijas publiskajā telpā*. 30th International Scientific Conference “The Word: Aspects of Research” of the RTU Liepāja Academy, Liepāja, November 28, 2025.

Abstracts

1. Polinska, Velga, Liepa, Dite. Easy language for social inclusion – a case study // 6th International Conference of Applied Linguistics 'Languages and People: Problems and Solutions', 29–30 September, 2022 Vilnius, Lithuania: Abstracts Vilnius: Vilnius University, 2022. P. 45–46. URL: https://litaka.lt/wp-content/uploads/2022/09/Applied_Linguistics_Conference_Abstracts.pdf
2. Polinska, Velga. Factors Contributing to Easy Language Development in Latvia / Velga Polinska. 2024 // Livro de Resumos 3º Klaara 3rd to the 7th July 2023 Leiria: Escola Superior de Educação e Ciências Sociais, 2023. P. 48., URL: <https://sites.ipleiria.pt/congressoklaara/en/call-for-papers-2/> ISBN 978-989-35257-8-4.
3. Polinska, Velga. Valodas lietojums un nozīme ģimenēs, kurās aug neverbāls bērns. International Scientific Conference “Language in Family and Family Language” to commemorate the 151st anniversary of academician Jānis Endzelīns: Abstracts / Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2024 41.–42. lpp. <https://doi.org/10.22364/ajeszk.2024.gvvg>.
4. Polinska, Velga. Easy Language Use and Language Attitudes in Latvian Public Space / 6th International Symposium "Language for International Communication: Trans-cultural Ecosystems: Language, Culture, and Literature", May 9–10, 2024, Riga, Latvia: Book of Abstracts Rīga: University of Latvia, 2024. P. 45–46. URL: https://conferences.lu.lv/event/393/attachments/593/1501/_Book-of-Abstracts_LINCS6_FINAL.pdf
5. Polinska, Velga. Oriģinālliteratūra vieglajā valodā – realitāte arī Latvijā. International Scientific Conference “From the First Book to Digital Texts: the Development of Language in 500 years” to commemorate the 152nd anniversary of academician Jānis Endzelīns / Abstracts. Rīga: LU HZF Latviešu valodas institūts, 2025, 78.–79. lpp., URL: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/67271> ISBN 978-9934-580-22-2.
6. Polinska, Velga. Eiropas Piekļūstamības direktīvas ietekme uz vieglās valodas lietojumu Latvijā: novērojumi un rekomendācijas. The 4th International Conference on Easy Language Research and Practice, August 27–29, 2025, Rīga. Abstracts. Rīga: LU HZF Latviešu valodas institūts, 2025, 26.–27. lpp. ISBN 978-9934-580-23-9.

7. Polinska, Velga. Viegļā un vienkārša valoda: terminu šķīrums un lietojums. Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas pirmās latviski izdotās grāmatas atceres konference "Latviešu grāmatas ceļš: terminoloģija un valoda piecsimtgades gaismā" 2025. gada 16. oktobrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Tēzes. Rīga: Latvijas nacionālā bibliotēka, 18. lpp.

1. EASY LANGUAGE DEVELOPMENT

The first chapter is devoted to the historical and conceptual framework of light language. First, a general description of plain and easy languages is provided in order to show the common principles and differences of both forms of language simplification, which are essential in the framework of this doctoral thesis. Both concepts are often confused, and there is a lack of understanding of their functions and the context of use. The description of plain and easy languages helps clarify the focus of the doctoral thesis.

The first subsection describes plain language (also layman terms) – a form of communication whose main task is to ensure the intelligibility of texts for the general public, especially in cases where the addressee is not a specialist in the relevant field. Historically, the idea of clear expression dates back to ancient rhetoric, but in modern times, its consolidation was facilitated by legal and administrative texts (Ehrenberg-Sundin, 2004; Treimane, 2021). In the 1970s, a plain language movement emerged in the United States, primarily affecting financial and legal documents (Asprey, 2003). The characteristics of plain language emphasize clarity, laconicism, and precision, avoiding complex terminology and bureaucratic constructions (Garner, 2013). However, it is not intended for people with language comprehension difficulties – unlike easy language, which is developed for specific target groups. In Latvia, the concept and term of plain language have not established in practice, and plain language is often mistakenly used as a synonym for easy language (Sproģe & Tūbele, 2021; Liepa & Polinska, 2021).

The second subsection provides a general description of easy language (also easy-to-read, easy-to-understand), which is a form of language intended for people with permanent or temporary perception difficulties: people with intellectual disabilities, dyslexia, hearing problems, people after a stroke, seniors, immigrants, and others (Maaß, 2015; Anča et al., 2021). Its task is to ensure accessibility of information and reduce social barriers. In Latvia, the dominant view of easy language is that it is a means of inclusion for people with intellectual disabilities. However, in other places, such as Finland, it also serves as a support for language acquisition for migrants (Lindholm & Vanhatalo, 2021). There are three levels of easy Latvian, which differ in complexity. It is characterized by the essential elements of an official business style – emotionally neutral expression, economical use of language, and precise vocabulary – while avoiding professionalisms, abbreviations, and phraseology (Rozenbergs, 1995; Kvašīte, 2013). Future directions for the development of easy language include establishing definitions, adapting legislation, ensuring the acquisition of easy language in higher education, and raising public awareness (Polinska, 2022).

The third subsection examines terms related to language simplification, their development and definitions, analysing both translations of European

Union documents and the rendering and use of terms in practice. The term “easy language” serves as an umbrella term for various modified forms of standard language intended to facilitate comprehension (Bredel & Maaß, 2016). In Latvia, along with the adoption of the idea from the Swedes, the term “easy language” was proposed. However, over time, various variations have emerged. In contrast, the term “plain language” was first explained in 2020 and has not yet become established. Therefore, it is necessary to consolidate the definitions of the collection of linguistic terms and to ensure their consistent use in legal acts and practice. Easy and plain languages coexist, each performing different functions, yet they are often mixed in academic literature (Leskelä et al., 2022).

The author of the paper offers the following definition of easy Latvian: easy language is a form of standard Latvian in which the text is adapted to the needs of the intended target audience, meeting universal, as well as language-specific conditions in text-formation, syntax, lexis, morphology, and in written text, also in visual modalities.

The fourth subsection analyses the legal acts that regulate the use of easy language in Latvia. In Latvia, mainly internationally adopted and ratified legal acts apply to content accessibility. For example, the UN Universal Declaration of Human Rights and the Convention on the Rights of Persons with Disabilities emphasize that all people have the right to receive information in a way they can understand. In 2019, the European Accessibility Directive on accessibility requirements for products and services was published. In Latvia, the requirements of the Accessibility Directive are reflected in the Accessibility of Goods and Services Law, Cabinet Regulation No. 128, and amendments to five other laws.

The only national regulation that mentions plain language is Cabinet Regulation No. 445 of 14 July 2020, “Procedures for Publishing Information on the Internet by Institutions”. Easy language is also included in the State Language Policy Guidelines 2021–2027. However, due to a lack of clarity regarding terms and definitions, it is unclear what form of language simplification the legal acts require in practice; therefore, in the future, uniform, clear principles for content accessibility should be developed at the national level.

To some extent, such support is provided by international standards that cover principles applicable to all languages and can provide a common framework for information accessibility at the international level. To this end, the fifth subsection examines the standards published by the International Organization for Standardization (ISO) for both plain and easy languages:

- ISO 24495-1:2023(E) “*Plain language – Part 1: Governing principles and guidelines*”;
- ISO/IEC 23859:2023(E) “*Information technology – User interfaces – Requirements and recommendations on making written text easy to read and understand*”;
- ISO 24495-2:2025(E) “*Plain language – Part 2: Legal communication*”.

On the one hand, standardization means common and generally applicable principles that promote clarity in the field. On the other hand, standards do not include language-specific instructions and instead suggest using national easy language standards and recommendations. This means that in Latvia, harmonizing national requirements and developing uniform guidelines for institutions and organizations would be necessary.

The sixth subsection examines Latvia's experience with using easy language to date. Easy language, as a concept, came to Latvia after the restoration of independence, but for a long time it existed only as a practical initiative (Liepa, 2021). The project "Pathways to Adult Education for People with Intellectual Disabilities" implemented by Inclusion Europe in 2007–2009, was important for Latvia, and then, after a while, followed the PERLSI project, during which texts in easy language were created, tested in target groups, and guidelines for text authors and editors were developed. The PERLSI project urged scientific interest in easy language and laid the groundwork for a new elective course at Latvian universities as well.

Since the introduction of the idea of easy language in Latvia, several adaptations of fiction books, the first books of original literature, as well as educational publications, have been published. In 2022, easy language was included in the National Centre for Education's order. For 9 years now, every evening, Latvian Radio has been broadcasting news in easy language, which is an important tool for promoting awareness of easy language in Latvia.

To understand the development of easy language in Latvia in relation to other countries' experience, the seventh subsection, "International experience in the use of easy language", has been developed, which examines the practical aspects of easy language. International experience confirms that easy language is an integral tool of an inclusive society. The Nordic countries play a leading role in the development of easy language, and it is believed that the Swedes laid the foundation for the concept of light language. The level and scope of easy language development vary by country. Five main driving forces push the development of easy language:

- Legislation that establishes the need for easy language or at least language simplification and accessibility of information;
- Appropriate educational opportunities for people who want to create texts in easy language;
- The work of non-governmental, state, or municipal organizations;
- Research;
- Individual initiatives.

The development of easy language worldwide is highly diverse and is driven by various factors at the national, regional, organizational, and individual levels. The contributions of organizations such as Inclusion Europe and the International Federation of Library Associations and Institutions are significant. However, the diversity of languages and the needs of society in each

country create different situations for the use and research of easy language. Technology and communication opportunities certainly contribute to the development of easy language and cooperation between different countries. The circle of those interested in easy language is constantly expanding, and international cooperation is strengthening, accelerating the development of the field in countries with less strong traditions and diversifying directions in countries with more extensive resources available.

The review of the practical use of easy language is complemented by the eighth subsection, which describes easy language research. Easy language research can be structured into three basic groups: linguistic analysis of texts, user perspectives, and processes. Initially, empirical research on social aspects dominated, but theoretical foundations are increasingly being developed, especially in Germany (Maaß, 2020). In Latvia, systematic research was initiated by the PERLSI project, after which interest in the diversity of easy language and research directions has continued. During the project, texts were tested in target groups for the first time, and linguistic aspects and public attitudes were analysed. Several students have also examined the idea of easy language in their final theses.

Future tasks in easy language research in Latvia, after determining the position of easy language within the system of language varieties, include defining its boundaries and integrating research into language policymaking.

2. EASY LANGUAGE CHARACTERISTICS AT DIFFERENT LANGUAGE LEVELS

Easy language is generally associated with an official business style. In easy language, the topic's topicality, the facts, and the use of clear, specific, apt, and unambiguous language are important. A text in easy language must meet several conditions, which can be divided into five categories: text formation, syntax, lexis, morphology, and visual modalities. Most often, these categories influence one another and are not separable; without viewing the text through the prism of these categories, the general requirements of a compelling, logical, and understandable text must not be overlooked.

Translation of texts into easy language consists of several stages: text selection, text adaptation, visual adaptation, initial text editing, text testing with the target group, re-editing, re-testing if necessary, and then final re-editing. The studies that form the empirical basis of this doctoral thesis and are described in the relevant subsections of this chapter used texts prepared in accordance with all the above steps.

The first subsection is devoted to text formation, or the broadest level of text creation. When creating a coherent, clearly understandable, structured, and well-thought-out text in easy language, the information that will form the basis of the text should be evaluated and selected, considering the organization that will best meet the needs of the potential reader. Often, the text in easy language should be chronological, but the principle that prevails is that the sequence of events should always be comprehensible. It is important to make the content specific by discarding unnecessary details and clarifying information that is necessary for the context but is unclear, ambiguous, or unknown to the reader. Additional information should be included in the text, not in brackets, to avoid information overload (Anča et al., 2021a, p. 89).

Structure and clarity also include logical paragraphs, headings, subheadings, and bullet points. There should be enough "white space" on the page to make the text easy to read. Accurate and concise headings and subheadings help navigate the text. At the same time, the visual modalities should be kept in mind, which are closely related to the organization and layout of the text on the page.

Ensuring coherence and cohesion is also essential and, at the same time, difficult in text formation. In Latvian, several text-linking techniques are used, such as deictic pronouns, conjunctions, general meaning adverbs, particles, and modal words (Nītiņa, 2013, pp. 893–895). These principles were all observed in easy language texts. In expressing content, word order and sentence focus are also considered, as are other text-formation techniques, such as reduction and parcellation (Nītiņa, 2013; Valkovska & Lokmane, 2013; Lauzis, 2009).

The second subsection examines syntax. The basic unit of syntax in the easy language is a simple extended sentence with a precisely expressed syntactic centre.

The easy language avoids complex compound sentences, subordinate constructions, interjections, and participle clauses. One sentence usually expresses one thought. In the syntax of easy language, the requirement for simple, short, clearly understandable sentences is universal. Despite the limited use of coordinated and subordinated clauses, as well as other syntactic constructions, the studies conducted so far show that all syntactic structures found in the easy language correspond to the structures used in the standard Latvian language. However, in easy language, they are used in a reduced form, namely, not all elements of the standard Latvian are also found in the easy language.

The third subsection is devoted to the analysis of lexis in easy language. Easy language vocabulary is simple, used in everyday communication, and easily understood by a broader range of users. The text creator should avoid foreign words, complex terminology, abbreviations, and figurative words or word combinations. If specialized terms are needed in the text, they are explained (Maaß, 2015; Liepa & Polinska, 2021). Concrete words dominate in the texts, but abstract concepts are replaced or explained.

Lexis in easy-language texts in an official business style is emotionally neutral. The lexical choices are related to a pragmatic goal – to ensure clear, economical, and emotionally neutral communication. The use of words must be correct from the point of view of grammar, stylistics, and language culture. In general, lexical solutions in easy language texts confirm its belonging to the standard Latvian.

The fourth subsection describes the aspect of morphology in the context of easy language. In easy language, it is important to assess whether morphemes (especially prefixes and suffixes) change the meaning of the word, or are they added out of habit. The use of prefixes and suffixes should be considered carefully. Basically, verbs are derived with one prefix (except for the negation prefix *ne-*) (Liepa, 2021, p. 106). To ensure clarity of thought, verbal, not nominal, expression is desirable in easy language – deverbal nouns should be avoided, the active voice of verbs should be chosen, as well as expressions of reality, command, or necessity. Compounds and derivatives are used less often, especially those that can create semantic ambiguity.

In the context of word forms, the category of verb moods should also be viewed, which expresses modality, the author's attitude towards the information manifested in the text, and the reality of the action. Of the five verb moods, three are used in easy language – the indicative mood, the debitive mood, and the imperative mood – but the oblique mood and the conditional mood are avoided.

Finally, the fifth subsection examines visual modalities, which are usually not very important in text creation but, in the context of easy language, are integral to it. The strict requirements of visual modalities significantly distinguish a text in easy language from any other text.

Text design comprises several essential elements, such as font choice, font size, and line spacing. Images play a significant role in promoting comprehensibility

and can serve four functions in easy-to-read text: example, additional information, clarity, and summary. The same principles apply to images as to text: one main idea, no unnecessary details, images are appropriate for the reader's age, one image is used for one concept, the colours are contrasting, and the image has been tested with the target group (Polinska, 2021). Evaluating various information materials designed for people with perceptual difficulties, visual modalities are rarely considered and implemented.

3. EASY LANGUAGE WITHIN THE CLASSIFICATION OF FORMS OF LANGUAGE EXISTENCE

The chapter is devoted to determining the position of easy language within the system of language varieties, drawing on various theoretical approaches. Language stratification and varieties theories allow us to understand easy language as a form of standard language. The most important linguistic models are examined, which allow us to systematize the status and boundaries of easy language.

The first subsection examines the forms of language existence. Language exists in various manifestations – dialects, social strata, styles, regional and individual peculiarities. The boundaries of these varieties are unclear, and the classification depends on historical, sociolinguistic, and research traditions (Nītiņa, 2004). Positioning easy language in the system of language varieties is a new challenge, as it possesses both the features of a standard language and specific functionality aimed at accessibility.

The second subsection discusses the concept and term of language stratification. Language stratification refers to the differentiation of language within society according to social, regional, and stylistic factors. The models of E. Coșeriu and C. Ferguson illustrate a variational system that allows the analysis of the position of easy language among other varieties (Ferguson, 1959; Coșeriu, 1980). This concept helps to consider easy language within the diastratic, diatopic, and diaphasic variants.

The third subsection is devoted to the forms of language existence in the context of language history. In the tradition of linguistics, various classifications of varieties have been developed since the 19th century – from dialectology to modern variational approaches (Druviete, 1990; Nītiņa, 2004). A trichotomy has become established in Latvian linguistics: standard language, colloquial language, and dialects. From this perspective, easy language occupies a new, not a completely defined place, which requires a reassessment of the usual system of varieties.

The fourth subsection describes easy language in the context of variant linguistics. In the German tradition, easy language is considered a reduced variant of the standard language (Bredel & Maaß, 2016). In Anglophone literature, the term ‘tailored language’ is used. Thus, easy language should be classified as a modification of the standard language with specific structural and functional features, rather than as a separate variety.

The fifth subsection describes the basic features of the theory of language variation, and the sixth subsection describes the position of easy language in the context of language variation. The theory of language variation is based on the idea that language functions in diverse varieties, which are subject to social and situational factors (Coșeriu, 1980; Ferguson, 1959). Easy language can be

considered a variation with a specific function: ensuring inclusive communication. It has similarities to diastratic variation, but, functionally, it is directed in the opposite direction – towards integration, not exclusion.

In CoVeriu's model, easy language corresponds to a diastratic variation, but, in essence, it crosses the variation's boundaries because it enhances accessibility. In Ferguson's diglossia model, it can be interpreted as an "L" variant, although it is also used in high-prestige contexts (Maaß, 2020). This shows that easy language does not meet the traditional criteria for variation, but instead occupies an intermediate position.

The last three subsections examine standard language in the system of forms of language existence, an approach to the study of forms of language existence, and, finally, easy language as a form of standard language.

The standard language forms the core of the Latvian language – it is standardized, codified, and serves as the basis for national communication (Veisbergs, 2013). Easy language does not deviate from this core, but acts as a modified form that preserves the grammar and vocabulary of the standard language, reducing the most complex elements.

The variantological approach is more suitable for large, pluricentric languages, where the boundaries between varieties are blurred (Lindholm & Vanhatalo, 2021). In the case of Latvian, the traditional trichotomy (standard language – colloquial language – dialect) is more suitable, as it reflects the language's homogeneity and level of standardization (Nītiņa, 2004). However, both classical and variety approaches are suitable for easy language analysis.

Summarizing the theories and comparisons considered, it can be concluded that easy Latvian can be considered a modified form of the standard language. It preserves the structures of the standard language, but reduces and adapts them to ensure maximum accessibility for the addressee (Lindholm & Vanhatalo, 2021; Bredel & Maaß, 2016). This statement confirms the doctoral thesis's hypothesis regarding the place of easy language within the system of Latvian varieties.

4. PUBLIC ATTITUDES TOWARDS EASY LANGUAGE USE AND USERS

The complex positioning of easy language within language variability also reflects its complex role in the social context. According to Erving Goffman's theory, such a situation creates stigma – “undesired differentness from what we had anticipated” (Goffman, 1963, p. 6). The more easy language differs from the standard language, the stronger the stigma it faces. Stigmatization is also observed in public in Latvia. This chapter examines the attitudes of different groups of society towards easy language.

The first subsection presents the results of a comparative study to describe the public's understanding of easy language. Public awareness of easy language in Latvia has increased in recent years, but various interpretations and misconceptions still exist. Studies conducted in 2021 and 2024 show that understanding of easy language (especially in controlled environments or surveys) is gradually increasing (Polinska, 2023). However, a negative attitude also appears in the responses: easy language is often perceived as oversimplified and degrading the public's reading skills. Some respondents admit they feel ashamed when using easy-language materials.

The second subsection presents the results of a survey of teachers, reflecting their attitudes towards easy language. A 2023 survey of teachers reveals that they recognize the importance of easy language in inclusive education, especially in special education schools. However, some teachers in general education schools consider it an unnecessary simplification that does not meet the criteria for teaching quality (Polinska & Liepa, 2023). When answering the survey questions, all teachers assessed all the principles of easy language as important or very important in their work, unless they were marked with the “easy language” tag, which reflects the stigmatization of this concept.

The third subsection analyses comments published on social media to determine the public's attitude towards easy language. In social media discussions (Facebook, X), easy language is often mentioned with irony and scepticism, even resentment, linking it to the degradation of Latvian cultural values. Some commentators believe that the introduction of easy language is an unnecessary “infantilization of society”. However, others point to practical benefits – more accessible information for people with reading or perception difficulties or for those learning the Latvian language. The analysis shows that the discourse is dominated by stigmatizing perceptions, which are based not on linguistic, but on social prejudices and a lack of awareness.

The fourth subsection examines media coverage of plain language. The term “easy language” in the media is mentioned more frequently, especially in relation to education and human rights. Analysis of media journalists' work shows efforts to explain the need for plain language. For the most part, journalists' attitude is

positive. However, lack of education, as well as reluctance to delve deeper and superficiality, directly affect the result of the work, often increasing the confusion of readers or viewers and widening the gap between people who do not need easy language and people for whom free access to information in easy language could provide significant support in their everyday lives. Therefore, it can be concluded that, for now, the mass media in Latvia do not perform the function of reducing the information gap and the stigma surrounding easy language issues.

CONCLUSION

Language simplification is not a new idea – the importance of clear expression has been highlighted over the centuries by orators and thinkers, as well as linguists, lawyers, and human rights advocates. Language simplification always applies to situations of asymmetrical communication. When talking about language simplification today, two concepts should be considered: easy language and plain language.

Plain language is primarily used for communication between industry professionals and the public. Easy language is a tool that helps reduce the social gap between state and municipal institutions, organizations, people with temporary or permanent language-related difficulties, and society as a whole.

The use of the terms “plain language” and “easy language” has not been consistent in documents, translations of legal acts, or dictionaries. There is currently no source that correctly identifies the term “easy language” and its equivalents in other languages, which are essential for systematic research and practical use.

The German experience shows that legislation can play a decisive role in the development of easy language. However, in Latvia, the use of easy language is not precisely defined in legislation: the EU Accessibility Directive and the Law on the Accessibility of Goods and Services developed on its basis stipulate the provision of understandable information, but there are no uniform guidelines, nor a uniform concept of the characteristics of understandability: does understandability mean the use of plain or the use of easy language? Is visual design important in the context of the accessibility of goods and services? Are any control mechanisms planned for assessing the accessibility of information? These and other questions have remained unanswered for the time being.

Despite this, a lot (although not enough) has been accomplished in the field of easy language in Latvia over the past 25 years: several books have been published, especially in special pedagogy, the availability of fiction is expanding, access to education has finally been ensured for creators of easy language texts, news from Latvian Radio has been broadcast in easy language every day for 9 years, and there are also plans to expand media accessibility, research is developing, and industry specialists are engaging in international cooperation.

In easy language, there are three basic research approaches:

- 1) text-based research;
- 2) user experience and perspective-based research;
- 3) process-based research.

International cooperation is of great importance, as it enables us to learn from broader experiences and to stimulate diverse research directions through knowledge transfer. Latvia has so far covered research based on user experience and texts; however, ways to expand these directions further and to start process-based research should be sought. In Latvia, in addition to the work of

researchers at the Institute of Latvian Language of the Faculty of Humanities of the University of Latvia, university students' final papers should be mentioned in easy language research: there are not many of them, but there has been a slight increase, especially after the introduction of the elective course "Easy Language" at the University of Latvia and Riga Stradiņš University. Most often, students examine easy language in the context of pedagogy, public relations, or communication between state and municipal institutions and their clients. Issues related to other groups of easy language users, such as seniors, migrants, and people who are deaf from birth, are less frequently considered.

In this doctoral thesis, easy language is characterized from the perspective of text formation, syntax, lexis, morphology, and visual presentation. However, it should be borne in mind that, in practice, these levels are usually not separable. Analyzing examples of easy language texts, it can be concluded that all means of expression used in easy language correspond to the norms of the standard Latvian, only in a reduced form. Specific to easy language are the principles of visual modalities, which are less important in other forms of language.

Looking at the place of easy language in the context of the forms of language existence, it must be concluded that the variant-linguistics model can be used to develop a more in-depth view and to compare easy Latvian with analogous phenomena in other languages; however, this approach is not entirely appropriate. In the classification of Latvian language varieties, easy language should be treated as a modified form of the Latvian standard language, characterized by specific features.

Strengthening the easy languages position and making education more accessible for text creators is essential to gradually shifting society's attitude towards it. Surveying individual groups of society using a questionnaire dedicated explicitly to easy language shows that knowledge of easy language is slowly increasing: more people claim they have heard of it, and sometimes even use some of the principles of easy language themselves. However, in cases where easy language encounters issues affecting national identity or personal values, the attitude towards it becomes much more categorical and negative.

Analyzing user posts and comments on social media, it is clear that many more people actively deny the need for easy language. Prominent people in society also express a sceptical attitude. There are very few supporters of easy language, primarily people who have encountered its importance in their everyday or working lives. The third group in society is people who believe that easy language is a non-literary form, a colloquial language rich in Anglicisms that young people use in their communication. Such observations show that society lacks an understanding of the principles, the context of use, and the target groups of easy language. Still, understanding can only begin to develop when the diversity of society and the needs of different social groups are recognized.

The doctoral thesis on easy language in Latvian linguistics confirms that this form of language is both linguistically definable and socially and politically

necessary. Analysis at the levels of text formation, syntax, lexis, morphology, and visual modalities shows that easy language has a stable set of criteria that allow it to be distinguished. Thus, easy language can be considered a specific form of the standard Latvian with a particular function – to ensure accessibility of information.

The results of the study confirm that easy language in Latvia has not yet been institutionalized at the state policy level, but there are strong prerequisites for its development. The study demonstrates that the public need for such a language form is real, but the lack of a regulatory framework, national-level standardization, and support resources hinders uniform practice.

In addition to the conclusions, several future directions should be highlighted:

1. **Regulatory framework.** A national document or legal norm is needed to strengthen the use of easy language, at least in certain areas (public administration, healthcare, education, media). This would provide a solid foundation for consistent practice.
2. **Standardization and methodology.** To ensure quality and a unified approach, a responsible institution should be established to develop recommendations on the use of plain and easy languages in public administration and other organizations, provide consultations, assess the quality of texts, and conduct regular assessments of information accessibility. This would avoid a formal and fragmented approach and ensure recognition.
3. **Empirical research.** The doctoral thesis highlights the importance of empirical research. Future research should deepen the examination of the comprehensibility of easy language texts across diverse target groups and assess the relevance of the recommendations currently included in the guidelines for promoting text comprehensibility in practice. Similarly, research in easy language can also be developed in other directions, for example, audiovisual resources, health literacy, education, etc.
4. **Training of specialists.** To make easy language a practical and permanent part of Latvian, a targeted training system for text creators is needed. In the future, it is necessary to consider training such specialists at the university and to explore ways to expand other opportunities for learning easy language, in order to gradually develop a high-quality easy-language market.
5. **Social aspect.** The use of easy language should be seen not only as a linguistic tool but also as a testament to an inclusive society.

In conclusion, easy language in Latvian linguistics is a new but promising area of research and practice. The doctoral thesis forms the basis for understanding this language form and its development, outlining the directions in which state policy, academic research, and practical application should move.

THESES

1. Looking at the easy language's position in the context of the forms of language existence, the variant linguistics model can be used to develop an in-depth view and compare easy Latvian with analogous phenomena in other languages; however, this approach is not entirely suitable.
2. In the Latvian language-specific classification of language varieties, easy language can be positioned as a modified form of the standard Latvian, characterized by specific features in text formation, syntax, lexis, and morphology.
3. For the uniform and qualitative development of research and practice, the terms "easy language" and "plain language" should be established, and the harmonization of equivalent terms in other languages should be ensured.
4. Currently, Latvia has some legal acts that establish the right to receive information in an understandable manner. At the same time, there are no specific requirements defined to guide those who wish to prepare information in accordance with the legal acts. Strengthening the position of easy and plain languages should form the basis for developing a unified national strategy for information accessibility.
5. Insufficient information and blurred boundaries contribute to a stigmatizing and dismissive attitude towards both easy language and its users. To promote information accessibility in practice, extensive and targeted information work must be conducted.

ACKNOWLEDGEMENTS

Immeasurable gratitude to my husband, Lauris, and children, Austra and Madars, who patiently endured these three years, sacrificing their desires and needs so that I could achieve my goals.

My deepest gratitude to my supervisor, Professor Ina Druviete, for her courage in taking me under her wing and, together with me, quietly yet noticeably, learn new, sometimes strange aspects of life.

My sincere thanks to Dite Liepa for her firm support, helping hand, and advice while I tried to cross the oceans of linguistics.

Gratitude to my foreign colleagues – Ulla, Lealaura, and Christiane – for the opportunity to maintain faith in the importance of my work even at the lowest points.

Thanks to my primary workplace, Jāzeps Mediņš Riga Secondary School of Music, and to my students for the opportunity to adjust the class schedule when necessary.

I always knew I wanted to get a PhD, but I had promised myself I would only do it when the right topic came along. So thank you, Margarita Spirida, for inviting me to participate in the PERLSI project and for keeping my initial interest in easy language alive.

Finally, thanks also to those who, intentionally or unintentionally, with scepticism, doubts, indifference, and nasty comments, gave me the impetus to complete this work.

LITERATŪRA / BIBLIOGRAPHY

Avoti/Sources

1. CRPD. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities. General Assembly by resolution A/RES/61/106.
2. ISO 24495-1:2023 “Plain language – Part 1: Governing principles and guidelines”, ISO standarts, 2023. gada jūnijs.
3. ISO/IEC 23859:2023 “Information technology – User interfaces – Requirements and recommendations on making written text easy to read and understand”, ISO standarts, 2023. gada jūlijs.
4. ISO 24495-2:2025 “Plain language – Part 2: Legal communication”, ISO standarts, 2025. gada oktobris.
5. Ministru kabineta noteikumi Nr. 445 “Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā”. Pieejams/Available: <https://likumi.lv/ta/id/316109-kartiba-kada-iestades-ievieto-informaciju-internetā>
6. Ministru kabineta noteikumi Nr. 128 “Preču un pakalpojumu piekļūstamības prasības”. Pieejams/Available: <https://likumi.lv/ta/id/350121-precu-un-pakalpojumu-pieklustamibas-prasibas>
7. *Preču un pakalpojumu piekļūstamības likums* (2023). Pieejams/Available: <https://likumi.lv/ta/id/340554-precu-un-pakalpojumu-pieklustamibas-likums>
8. VVPP (2021). – Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. Pieejams/Available: <https://likumi.lv/ta/id/325679-par-valsts-valodas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

Literatūra/Bibliography

1. Anča, G., Meļņika, I., Pičukāne, Ē. (2021). Mērķgrupas. In: Liepa, D., Polinska, V. (red.) *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds: 63–81.
2. Anča, G., Liepa, D., Meļņika, I. (2021a). Vieglās valodas teksta veidošanas pamatprincipi. In: Liepa, D., Polinska, V. (red.) *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 82.–91.
3. Asprey, M., M. (2003). *Plain Language for Lawyers*. 3rd ed. Sydney: The Federation Press.
4. Blinkena, A. (2013). Latviešu literārā valoda. In Veisbergs, A. (red.) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 241–252.
5. Bredel, U., Maaß, C. (2016). *Leichte Sprache. Theoretische Grundlagen. Orientierung für die Praxis*. Berlin: Duden.
6. Coseriu, E. (1980). *Textlinguistik, Eine Einführung*, édité et remanié par Jörn Albrecht DOI:10.1075/li.7.2.15den
7. Druviete, I. (1990). *Kārlis Mīlenbahs*. Rīga: Zinātne.
8. Druviete, I. (2021). Lingvistiskā attieksme valodas politikā. *Latviešu lingvistiskā attieksme: vērtības, pārlicība, prakse*. Kolektīva monogrāfija. Zin. red. Ina Druviete. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 18–28.

9. Ehrenberg-Sundin, B. (2004) *Plain Language in Sweden, the Results After 30 Years. Speech given at the launching plain language conference Lengaje ciudadano*. Pieejams/ Available: <https://www.plainlanguage.gov/resources/articles/plain-language-in-sweden/>
10. Ferguson, C. A. (1959). Diglossia. *WORD*, 15(2), 325–340. <https://doi.org/10.1080/00437956.1959.11659702>
11. Freimane, I. (1993). *Valodas kultūra teorētiskā skatījumā*. Rīga: Zvaigzne
12. Garner, B. (2013). *Legal Writing in Plain English*. (2nd ed.). University of Chicago Press. ISBN: 978-0-226-03139-2
13. Goffman, E. (1963). *Stigma: notes on the management of spoiled identity*. New York: Touchstone.
14. Halliday, M. A. K. & Matthiessen, C. M. I. M. (2004). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Arnold
15. Knapp, T. (2021) Informācijas izvērtēšana: procesa un rezultāta kvalitātes nodrošināšana vieglajā valodā. *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 133–144.
16. Kvašīte, R. (2013). Latviešu valodas stili. In Veisbergs, A. (red.) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 175–192.
17. Lauzis, A. (2009). *Teikuma vērsums un vārdu kārtā*. Valodas prakse: Vērojumi un ieteikumi. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 62.–71. lpp.
18. Leskelä, L., Mustajoki, A., Piehl, A. (2022). Easy and plain languages as special cases of linguistic tailoring and standard language varieties. *Nordic Journal of Linguistics*. 45(2), 194–213.
19. Liepa, D. (2021). Vieglā valoda Latvijā. In: Liepa, D., Polinska, V. (red.) *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
20. Liepa, D. (2021a). Tekstu veidošana (tulkošana, adaptācija) vieglajā valodā. In: Liepa, D., Polinska, V. (red.) *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
21. Liepa, D., Polinska, V. (red.) (2021) *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
22. Lindholm, C., Vanhatalo, U. (2021). Introduction. In: Lindholm, C., Vanhatalo, U. (eds.) *Handbook of Easy Languages in Europe*. Berlin: Frank&Timme, 11–26.
23. Maaß, C. (2015). *Leichte Sprache, das Regelbuch*. Berlin: LIT Verlag.
24. Maaß, C. (2020) *Easy language – Plain language – Easy language Plus*. Balancing comprehensibility and acceptability. Berlin: Frank & Timme.
25. Nītiņa, D. (2004). *Moderna cilvēka valoda*. Rīga: Valsts valodas aģentūra.
26. Nītiņa, D. (2013). Teksta sintakse. In: Nītiņa, Daina, Grigorjevs, Juris (eds.). *Latviešu valodas gramatika*. Rīga: Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts.
27. Polinska, V. (2021). Vizuālā modalitāte – satura dizaina ietekme uz teksta lasāmību. In: Liepa, D., Polinska, V. (2021). *Vieglā valoda. Rokasgrāmata*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 92–102.
28. Polinska, V. (2022). *Par vieglo valodu*. Pieejams/Available: <https://lavi.lu.lv/vieglavaloda-ka-atbalsta-riks-ieklausosa-izglitiba/> [Skatīts 17.07.2024.]
29. Polinska, V. (2023). *Iepazīstot jaunākās pasaules vēsmas vieglās valodas jomā*. Pieejams/Available: <https://lavi.lu.lv/iepazistot-jaunakas-pasaules-vesmas-vieglas-valodas-joma/> [Skatīts 14.07.2024.]

30. Polinska, V., Liepa, D. (2023). Easy Language in the Context of Modern Pedagogy. In L. Daniela (ed.) *Human, Technologies and Quality of Education*. Riga: University of Latvia Press, 664–674.
31. Rozenbergs, J. (1995). *Latviešu valodas stilistika*. Rīga: Zvaigzne ABC
32. Sproģe, I., Tūbele, S. (2021). Challenges of Easy and Plain Language in Latvia. In L. Daniela (ed.) *Human, Technologies and Quality of Education*. Riga: University of Latvia Press, 486–500.
33. Treimane, I. (2021). *Juridiskie teksti latviešu valodā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.
34. Valkovska, B., Lokmane, I. (2013). Vienkārša teikuma komunikatīva struktūra. In: Nītiņa, Daina, Grigorjevs, Juris (eds.), *Latviešu valodas gramatika*. Rīga: Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts, 774–798.
35. Veisbergs, A. (2013). Latviešu valoda – kopīgā, dažādā un atšķirīgā. In Veisbergs, A. (red.) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 13–15
36. Wächtler, K. (1977). *Geographie und Stratifikation der englischen Sprache*. Düsseldorf: Bagel/Bern: Francke.